LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $1200
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 57 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Penktadienis, Liepos (July) 28, 1967, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 56-ieji

KRISLAI

"Išeina iš mados"
Buvo numatyta
Įstatymais nepavalgysi
"Išdykusios" telyčios
Ir jie "uždraudžia"
"Generalinis konsulas"
Paskutinė grupė

Rašo **A. Bimba**

Iki šiol puikiai sekėsi dr. King, Roy Wilkins ir kitiems negrų vadams civilinių teisių judėjimą vairuoti ramiais keliais. Pasitenkinta prašymais, rezoliucijomis, ramiomis demonstracijomis, protestais.

Tie būdai buvo geri ir jais buvo nemaža pasiekta. Bet jau seniai buvo kalbama, kad tų laimėjimų neužtenka, kad jais nepasitenkina išsijudinusios negrų masės. Buvo sakyta, kad iškils drąsesni, kovingesni žmonės negrų masėse. Jie pasiūlys trumpesnį ir aiškesnį kelią į naują ateitį.

-:- -:- -:-

Dabar tai visa pildosi. Tai įrodo vėliausi įvykiai. Vietoj skaitytis su išsijudinusiomis masėmis, mūsų miestų valdžios teturi vieną atsakymą: žiauri, brutališka, kruvina jėga. Skerdynė Newarke, skerdynė Detroite...

Keista: už eksesus kaltinami negrai, bet žūva tik negrai. Išeitų, kad negrai negrus šaudo.

Bet taip nėra. Brutališką jėgą vartoja ne negrai prieš negrus, ir ne negrai prieš baltuosius, bet baltieji valdovai prieš negrus.

Pasiteisinimas: mes esame valdžia, mūsų neklauso, mes turime palaikyti tvarką ir ramybę. O tai galima tik šautuvais, tik kulkomis.

Į Detroitą prezidentas pasiuntė federalinę armiją. Irgi tuo pačiu pasiteisinimu.

Prie ko tai veda, baisu ir pagalvoti.

-:- -:- -:-

Negrų getuose žmonės alkani, žmonės be darbo, žmonės kaip silkės bačkoje.

Nieko nedaroma padėčiai pakeisti. Bilijonai ir bilijonai eina į Vietnamą, o faktinai nieko alkaniems žmonėms ir bedarbiams miestų getuose.

-:- -:- -:-

Dar daugiau: dargi tyčiojamasi. Kongresas atmetė pasiūlymą iš federalinio iždo paskirti 40 milijonų dolerių kovai su žiurkėmis negrų getuose. Vaikus užpuola ir apkramto žiurkės! Juk reikia gintis!

Bet Kongrese laimėjo žiurkės! Šitoks nežmoniškas pasityčiojimas!

-:- -:- -:-

Tiesa, jau turime neblogus net kelis civilinių teisių įstatymus. Bet argi įstatymais alkani žmonės gali būti sotūs?

Štai dirva tiems, kurie sako, kad to nebeužtenka. Reikia eiti toliau ir griežčiau. Na, ir jie eina...

-:- -:- -:-

Šiaulių rajone viename kolūkyje veislinės telyčios išsilaužė ar peršoko per tvorą, užbėgo ant geležinkelio ir keliolika jų žuvo. Nelaimė. Gaila telyčių, kolūkiui nuostolis.

Bet iš tos nelaimės kunigų "Draugas" padarė didelę žinią ir prakeikė visą kolūkinę sistemą.

"Išdykusios" telyčios sumaišė redaktoriams protą...

Kovosim, kol pasieksime pergalę, sako Nasseris

Kairas. —Sukako penkiolika metų, kai buvo nuversta karaliaus Farouko valdžia. Šia proga Egipto (Suvienytosios Arabų Respublikos) prezidentas Nasseris sakė kalbą. Jis pasakė, jog arabų tautos, pralaimėję karą su Izraeliu, nesirengia jam nusilenkti. Jos pasiryžusios tęsti kovą prieš Izraelį kol pasieks pilną pergalę.

—Jokia valstybė neprivers mus liautis kovojus,— sakė Nasseris.

Toliau Nasseris sakė, kad arabiški kraštai nereikalaus iš Tarybų Sąjungos kariuomenės, bet kovos savo jėgomis — partizaniniu būdu ir kitokiu.

—Mes kiekvieną dieną skaitome spaudoje, — toliau sakė Nasseris, — kaip Vietnamo liaudis, smulkiais ginklais apginkluota, didvyriškai kovoja prieš amerikiečius — mes nesame nei kiek prastesni kovotojai už vietnamiečius.

Nasserio kalba buvo transliuota per radiją. Jis kaltino Jungtines Valstijas, kam jos visaip remia Izraelį.

Vietname lėktuvai "tebesidarbuoja"

Saigonas. — Pastaruoju metu karo frontuose Vietname mūšiai truputį sumažėjo, bet už tad JAV bombonešiai tebeveikia, kaip veikę, sėdami bombas ant Šiaurės Vietnamo.

De Gaulle stoja "už laisvą Kvibeką"

Montrealis.—Prancūzijos prezidentą De Gaulle montrealiečiai sutiko masiškai ir didžiuliu entuziazmu. Kadangi Quebeco provincijos gyventojus sudaro didžiulė dauguma prancūzų, tai buvo galvota: ką sakys De Gaulle, — ar jis jiems pritars?

Prezidentas prancūzams pritarė. Jis suriko: "Vive Quebec libre!" (Tegyvuoja laisvas Kvibekas!).

Politiniai stebėtojai sako, kad "nelabai taktiškai" De Gaulle pasielgė šitaip viešai pasisakydamas.

Angliškoji kanadiečių dalis tuo labai nepasitenkinusi. Nepasitenkinęs ir Kanados ministrų pirmininkas Pearsonas.

De Gaulle atplaukė į Kanadą prancūzišku karo laivu. Jis čia pasirengė būti penkias dienas. Apžiūrinėjo Expo-67.

Puerto Rike buvo balsavimai

San Juan, Puerto Rico.—Liepos 23 d. šitoje saloje, kuri priklauso Jungtinėms Valstijoms, buvo balsavimai. Balsuotojai galėjo pasisakyti, už kokią valdžios formą jie stovi — už autonominį Komonveltą (Commonwealth), už Puerto Riko padarymą 51-ąja JAV valstija ar už nepriklausomą respubliką.

Už autonominį komonveltą buvo paduota balsų daugiau kaip 425,000, už Puerto Rico padarymą valstija—daugiau kaip 273,000 balsų, už nepriklausomą respubliką — tik apie 4,000 balsų, bet **dauguma puertorikiečių, stojančių už nepriklausomybę, šiuos balsavimus boikotavo, atsisakė balsuoti.**

Balsavimas, tačiau, yra mažareikšmis, kadangi Puerto Rico, tegali tokiu ar kitokiu padaryti tik JAV Kongresas. Mat, Puerto Rico skaitomas JAV teritorija.

Neįsileist svetimšalių bankų

Melbourne, Australija. — Šios šalies bankininkų asociacija nutarė prašyti valdžios, kad neleistų Australijoje steigti bankų, priklausančių kitų šalių bankininkams. Šį nutarimą jie padarė po to, kai buvo sužinota, kad JAV ir Japonijos bankininkai ruošiasi steigti Australijoje savo bankų skyrius.

Tarė žodį ir VLIKas. Jis irgi pasmerkė krepšininkus, kurie vyksta į Lietuvą krepšinį sulošti. Tiesiog draudžia jiems ten važiuoti. Jie užsitrauksią "visos tautos rūstybę".

Ne tautos, bet saujelės raketierių iš VLIKo.

-:- -:- -:-

Mirė Vytautas Stašinskas, "Lietuvos generalinis konsulas". Kaip žmogaus, jo gaila, nes mirė per anksti. Kiekvienas žmogus turėtų sulaukti gilios senatvės.

Bet Stašinskas nebuvo jokios Lietuvos joks generalinis konsulas. Juo save tituluodamas ir iš Lietuvos iždo išvogtais doleriais gyvendamas, jis apgalvotai apgaudinėjo Amerikos lietuvius ir skriaudė lietuvių tautą.

-:- -:- -:-

Šeštadienį susirinksime į "Laisvės" salę ir išlydėsime į Lietuvą paskutinę šių metų turistinę Amerikos lietuvių grupę. Išleistuvės jai ruošiamos todėl, kad joje yra keletas niujorkiečių, gerai ir plačiai žinomų veiklių žmonių. Nepatingėkite dalyvauti.

Detroite daug žmonių užmušta ir sužeista; kariuomenė su tankais "atsteigė ramybę"

Detroit, Mich. — Per keturias dienas ir naktis milžiniškame Detroito ghete įvyko sukilimas, kurį, kaip paprastai, spauda vadina riaušėmis.

Mūšiuose žuvo aipe 40 žmonių, o keliolika šimtų žmonių buvo sužeista—šiuo metu jie ligoninėse. Apie pusantro tūkstančio žmonių yra areštuota.

(Šie žodžiai rašomi trečiadienį, ir pranešimai iš Detroito skelbia, kad federalinei kariuomenei pavyko ten "atsteigti ramybę," bet kiti pranešimai tai užginčija.)

Prašomas gubernatoriaus Romney, prezidentas Johnsonas pasiuntė į Detroito gheta federalinės kariuomenės dalinius: kareiviams isakyta darvti tvarką, malšinti riaušininkus be gailesčio. Kariuomenė naudoja tankus, kurie riaumoja ghetto gatvėmis kaip karo fronte.

Riaušių metu kilo daugybė gaisrų; supleškėjo daug dideliu ir mažu gyvenamuju namu; sunaikinta daug krautuvių ir kitokiu istaigu. Viskas atrodo, tarytum miestas būtu buves užpultas sėjamomis iš bombonešių bombomis.

Medžiaginių nuostolių, tūli spėja, bus padaryta už daugiau kaip $200,000,000. Kiti skelbia, kad medžiaginiai nuostoliai sieks arti vieno bilijono dolerių!

Kai federalinė kariuomenė pradėjo veikti, tai valstijos gubernatorius valstijinės kariuomenės (National guard) iš Detroito gheto atšaukė; sako, reikia ją siusti į kitus Michigano valstijos miestus, kur negrų ghetuose grūmoja tas pats, kas buvo Detroite.

Grand Rapids, Saginaw (Michigan) ir kitų miestų ghetuose pasireiškė riaušės.

Washington. — Prezidentas Johnsonas, siusdamas federalinės kariuomenės dalinius į Detroito negrų gheta, pasirėmė istatymu, išleistu 1795 metais.

Detroit, Mich. — Vėliausi duomenys apie šio miesto negrų gete vykusį sukilimą ir jo pasekmes paskelbti liepos 27 d. Sakoma: 36 asmenys riaušėse buvo užmušti; daugiau kaip vienas tūkstantis sužeista; 2,665 asmenys areštuoti. Medžiaginiai nuostoliai, tūli skelbia, sieksią apie bilijoną dolerių.

New York. — Keturi įžymūs negrų vadovai — d-ras Martin Luther King, Philip Randolph, Roy Wilkins ir Whitney M. Young — atsišaukia į negrus, ragindami liautis kėlus riaušes.

Jie sako, kad šiuo metu vykstamos miestų getuose riaušės pirmiausia neigiamai atsiliepia į pačius negrus: daug jų žūsta kovose, daug būva sužeistų, daug medžiaginių nuostolių patys negrai pakelia.

Užmušinėjimai, padeginėjimai, vogimai — kriminališki veiksmai ir už tai reikia bausti tuos, kurie tai daro. Šitie vyrai pasmerkia ir tuos, kurie provokuoja riaušes.

Negrų vadai kaltina JAV Kongresą, kad jis nieko nedaro — nepadeda skurde ir pažeminime getuose gyvenantiems negrams.

Čikagoje mirė Antanas Rūkas

Chicago, Ill.—Liepos 21 d. mirė žurnalistas ir aktorius Antanas Rūkas, sulaukęs 59 metų amžiaus.

Jo palaikai buvo sudeginti krematoriume liepos 24 dieną.

A. Rūkas buvo dipukas, veikė išvien su "vaduotojais" ir bendradarbiavo "Naujienose."

Rumunija laikysis su Tarybų Sąjunga

Bucharestas. — Rumunijos Komunistų partijos vadovas Nicolae Ceusescu sakė kalbą Rumunijos seimoparlamento sesijoje. Jis pabrėžė, kad Rumunijai tenka griežtai laikytis su Tarybų Sąjunga pagrindiniuose tarptautiniuose veiksmuose. Rumunija turinti padėti Vietnamo liaudžiai; Rumunija stovi su Varšuvos paktu, bet pasisako, kad reikėtų panaikinti NATO, o tuomet liautusi veikes ir Varšuvos paktas. Kalbėtojas dėkojo Tarybų Sąjungai už tai, kad ji karo metu padėjo Rumunijos liaudžiai išmušti iš šio krašto vokiečių fašistines armijas.

Daugelis buržuazinių politikų nustebo, išgirde šią Ceusescu kalbą. Jie tikėjosi, kad jis bandys atitraukti Rumunija nuo socialistinių tautų bloko, o Ceusescu — kaip tik priešingai: stojo už jo sutvirtinimą.

MIRĖ ĮŽYMUS RUMUNŲ RAŠYTOJAS

Iš Bucharešto, Rumunijos sostinės, pranešama, kad liepos 14 d. ten mirė įžymus rumunų poetas rašytojas Tudor Arghezis, sulaukęs 88 metų amžiaus. Būdamas 16 metų jis jau pradėjo kurti poeziją.

LEIDŽIA MIŠIAS LAIKYTI NAMUOSE

Rochester, N. Y. — Vyskupas F. J. Sheen nutarė leisti kunigams laikyti mišias privatiniuose namuose ten, "kur yra reikalo". Bet tuo pačiu laiku vyskupas prašo Romos katalikus, kad jie nepamirštų lankyti bažnyčių.

Praga. — Čia atvyko veiklus JAV negrų vadovas Stokely Carmichael. Paskui iš čia nulėkė į Kubą.

New Delhi.—Indijos žmonės džiaugiasi, kad ten šią vasarą daug prilijo. Valstiečiai mano, jog po ilgos sausros, jie galės turėti gerą derlių.

Poeto Carl Sandburgo laidotuvės

Flat Rock, N. C.—Liepos 22 d. čia mirė įžymus amerikinis poetas ir prezidento A. Lincolno biografas Carl Sandburg, sulaukęs 89 metų amžiaus.

Gimęs neturtingoje geležinkeliečio šeimoje, Carl Sandburg iš pat mažens savo darbu pelnijosi gyvenimą ir mokėsi. Sukūrė jis labai daug eilėraščių. Seniau, kol buvo jaunesnis, jis juos deklamuodavo mitinguose pats sau akompanuodamas gitara.

Poetas nepriklausė jokiai bažnyčiai, bet jam mirus, jo kūnas buvo paimtas į episkopalų bažnyčią. Ten buvo skaityti jo paties eilėraščiai, sakytos kalbos.

Carl Sandburgo palaikai buvo sudeginti krematoriume, o pelenai pasiusti į jo gimtąjį miesteli, į Galesburg, Ill., ir ten palaidoti.

Liko poeto žmona — senutė Lillian Paula.

Pasaulio kveikeriai suvažiavime

Greensboro, N. C. — Čia prasidėjo Tarptautinis kveikerių (Quakers) suvažiavimas, pirmas toks bėgyje pastarųjų penkiolikos metų.

Dalyvauja apie 1,200 delegatų, suvykusių iš 38 kraštu. Jie atstovauja apie 200.000 savo pasekėjų.

Kveikeriai kovoja prieš karą, ir šiame suvažiavime, manoma, jie priims tuo klausimu atitinkamus nutarimus.

74 asmenys nuskendo vienu kartu

Tokio. — Užėjus vasaros karščiams, daug japonų vyksta į pajūrį pasimaudyti. Liepos 22 d. apie du milionus Tokio gyventojų pasileido į pajūrį, į Šonan bytčiu.

Užėjo taifūnas — japoniškas viesulas. Jūros vanduo labai pakilo, bangos pradėjo siautėti ir vienu ypu jos nusinešė į jūros gelmes apie 74 asmenis!

Tebeverda mūšiai

Lagos, Nigerija. — Nigerijos valdžia sako, kad jos kariuomenė laimi mūšius su Biafra kariuomene. Biafra, kaip žinia, pasiskelbė nepriklausoma respublika, atsiskyrė nuo Nigerijos, tai centrinė valdžia bando ją "pamokyti". Mūšiai vyksta dėl Ikomo miesto.

Iš visos eilės amerikinių miestų pranešimai skelbia, kad negrų ghetuose vyksta "neramumai," o kai kur ir riaušės. Nemažos riaušės buvo Rochesterio (N. Y.) ghete; du asmenys užmušti, o keletas sužeista.

Tucson, Ariz., buvo kilusios riaušės.

Riaušės, kuriose keletas žmonių buvo sužeista, įvyko Cambridge, Md.

Du žmonės riaušėse užmušti Pontiac, Mich.

Čikagoje, sakoma, taip pat didžiuliame ghete buvo pasireiškę riaušės, bet jos laiku apmalšintos.

Waukegan, Ill.,—neramu.

Niujorke, Rytų Harleme, kuriame daugumą gyventojų sudaro puertorikiečiai, per keletą naktų vyko apsišaudymai gyventojų su policija. Miesto majoras Lindsav buvo ten nuvykęs asmeniškai, tarėsi su "riaušininkais" ir žadėjo išklausyti ių skundų.

Žodžiu, kaip seniau buvo pranašauta, taip ir darosi. Jau seniai buvo skelbta, kad šią vasara negrų ghetuose bus "didelių neramumų" dėl to, kad daugybė negrų yra bedarbiai, nebegali gauti darbu, o tarp jų skurdas šakoja ir lapoja.

Kaip dėl Newarko, taip pat ir dėl Detroito riaušių negrai kaltina policija. Sako, ji savo žiauriu elgesiu privertė gyventojus imtis ginklo ir kovoti.

Washington. — Prezidentas Johnsonas, siusdamas federalinės kariuomenės dalinius į Detroito negrų gheta, pasirėmė istatymu, išleistu 1795 metais.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Arabų vadai tariasi ir galvoja

NESENIAI Egipto sostinėje įvyko penkių arabiškų šalių vadovų pasitarimas. Ten, matyt, buvo rimtai apkalbėta visa eilė klausimų, susietų su pralaimėtu karu.

Pasitarime dalyvavo Jungtinės Arabų Respublikos (Egipto) prezidentas Nasseris, Irako prezidentas Arefas, SAR valstybės vadovas Atasis, Alžyro revoliucinės tarybos pirmininkas Bumedjenas ir Sudano Aukščiausios valstybės tarybos pirmininkas Azharis.

Ką jie nutarė, jie pasako savo komunikate, kurį paduoda "Tass-Elta". Tarp kitko, jie sako:

"Penkių valstybių vadovai apsvarstė susidariusią padėtį ir bendrus arabų šalių veiksmus, kurių reikalauja dabartinė stadija arabų kovos prieš Izraelio agresiją, kurią parėmė Amerikos ir Anglijos imperializmas.

Ryšium su lemiamu išmėginimu, kurį visa arabų tauta patyrė neseniai įvykdytos agresijos metu, valstybių vadovai pabrėžia, kad jie tvirtai tiki arabų tautos kūrybinių jėgų ir didžiulių potencialių galimybių sugebėjimu paversti nepasisekimą nauju pakilimu kovoje už kilnius ir teisingus nacionalinius tikslus, kuriuos įgyvendinti arabų tauta siekia visose savo kovos stadijose ir kuriuos ji pasieks, nepaisydama visų užpuolimų ir sunkumų.

Valstybių vadovai susitarė, kad reikia imtis teigiamų priemonių, siekiant pašalinti Izraelio imperialistinės agresijos prieš arabų tautą padarinius.

Valstybių vadovai pareiškė vieningą nuomonę, kad arabų šalių ir kitų šalių santykiai turi priklausyti nuo to, kokią poziciją kitų šalių tautos užima agresijos ir jos padarinių atžvilgiu".

Tai beveik ir viskas. Konkretų tarimą padarė tik vieną, būtent, nutarė laikyti arabų šalių užsienio reikalų ministrų pasitarimą "artimiausiu metu".

Tuo tarpu, kaip žinia, Izraelis įsitvirtina užimtose arabų žemėse ir Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja baigė savo nepaprastąją savo sesiją, irgi be griežto reikalavimo, kad Izraelis pasitrauktų iš užgrobtų plotų.

Galimas daiktas, kad šis penkių vadovų pasitarimas pagreitins arabų pasaulio vienybę, be kurios jis yra be jėgos atsilaikyti prieš agresijas.

Didžiųjų valstybių dilema

IŽYMUSIS komercinės spaudos kolumnistas ir žurnalistas Walter Lippmannas turi savo nuomonę apie didžiąsias valstybes ir jų dilemą. Girdi, jos "nedrįsta vieną prieš kitą kariauti, ir jos negali tarp savęs susitarti".

Lippmannas kalba apie Jungtines Amerikos Valstijas ir Tarybų Sąjungą. Tiesa, didelės valstybės yra ir Anglija su Prancūzija, bet jos nebelošia vadovaujamos rolės pasaulinėje politikoje.

Jo nuomone, šiais laikais ypatingą vaidmenį vaidina mažosios tautos. Kai Anglijos, Prancūzijos ir Ispanijos imperijos subyrėjo, mažų valstybių prisiveisė labai daug. Jos dabar šiaušiasi ir didžiųjų valstybių nebeklauso. Su jomis turinčios bėdos abidvi šalys—Jungtinės Valstijos ir Tarybų Sąjunga. Vėliausias įrodymas—Izraelio-arabų karas.

Didžiosios valstybės turi atominį ginklą. Bet jį jų diplomatai panaudoti bijo. Tai va mes ir turime mažus karus. Toks karas buvo Korėjos, toks karas buvo Izraelio-arabų ir toks karas yra Vietname. Mr. Lippmannas mano, kad kol didžiųjų valstybių vadovai visiškai nepraras proto, tol atominio karo nebus.

"Juodosios jėgos kongresas"

BEVEIK tomis pačiomis dienomis, kai Newarke ėjo kruvinos riaušės, įvyko didelis ir svarbus negrų suvažiavimas. Į suvažiavimą baltieji buvo neįleisti. Sakoma, dalyvavo daugiau kaip 1,000 delegatų. Suvažiavimas tęsėsi keturias dienas.

Suvažiavimas nutarė per visą šalį telkti negrų jėgas ir visur kovoti už galią, už įtaką. Ypač būsią kreipiama daug dėmesio į būsimus kongresinius rinkimus. Reikėsią dėti didžiausias pastangas, kad būtų išrinkta į Kongresą nors 15 negrų.

Be to, kongresas pasmerkė policijos terorą prieš negrus miestų getuose. Buvo kalbama apie kūrimą "trečiosios jėgos". Veikdami organizuotai, negrai gali būti rinkimuose nusveriama jėga. Įdomu: kongresas nutarė boikotuoti tas negrų bažnyčias, kurios nepritars "negrų revoliucijai". Nutarė įvesti "negrų šventes" pagerbimui savo rasės didvyrių. Bus kuriama universitetas paruošimui "negrų revoliucionierių." Bus boikotuojami tie baltieji biznieriai, kurie nusistatę prieš negrus.

Matosi, kad suvažiavimas padarė daug nutarimų. Kaip ir kokioje formoje bus stengiamasi juos įvykdyti, kol kas neaišku. Tačiau vienas dalykas aiškus: **negrai mobilizuojasi kovai.**

Kas ką rašo ir sako

KANADOS KOMUNISTAI VILNIUJE

Liepos 20 dieną Vilniaus "Tiesoje" tilpo toks pranešimas:

Respublikoje vieši Kanados Komunistų partijos aktyvistų grupė, vadovaujama Kanados KP Centro Komiteto nario Džozeio Geršmano. Kanados komunistai, atvykę vakar vėlai vakare į Vilnių iš Leningrado, svečiuojasi Tarybų Sąjungoje TSKP CK kvietimu.

Šiandien svečiai iš Kanados susipažino su Vilniaus istoriniais ir architektūriniais paminklais, lankėsi pionierių stovykloje Nemenčinėje.

Kanados Kompartijos aktyvistai Lietuvoje praleis tris dienas. Jie susipažins su Vilniaus apylinkėmis, apsilankys Trakuose, Pirčiupyje, susitiks su partiniais darbuotojais.

NEJAUGI NEBUVO IR NEPAMATĖ

"Tėviškės žiburiuose" (liepos 20 d. įdėta korespondencija "Maironio mokykla aplanko parodą." Ši mokykla veikia Toronte Aušros Vartų parapijos klebono Pečkio globoje.

Rašoma, kad į parodą buvę nuvykę 38 moksleiviai. Bet visoje korespondencijoje nė žodžiu nerandame pasakyta, kad tie jaunuoliai būtų buvę nuėję į Tarybų Sąjungos paviljoną ir pamatę Lietuvos eksponatus. Nejaugi jie nebuvo ten užėję? Nejaugi jiems buvo "dvasios vadovo" uždrausta pamatyti tai, kas parodoje yra lietuviška?

Toje pačioje "TŽ" laidoje žinutė "Gausi gydytojų laida":

Kauno medicinos institutą šiemet baigė 214 gydytojų, 53 dantų gydytojai, 63 provizoriai ir 10 biofizikų. Vienuolika jaunųjų gydytojų institutą baigė su pagyrimais, jų tarpe V. Repkus, I. Juozapavičiūtė, V. Balsys ir kt. Jaunuosius specialistus sveikino instituto rektorius prof. Z. Januškevičius, Kompartijos CK sekretorius A. Sniečkus ir Kauno vykdomojo komiteto pirmininkas J. Šerys.

Mus stebina tas, kad klerikalų laikraščio redaktoriai pamiršo prie šios žinutės pridėti pasmerkimą tarybinei valdžiai, kam ji šiemet išleido tiek daug gydytojų.

APMULKINTŲ ŽMONIŲ DOLERIAIS

ALTo biuras praneša:

ALT pirmininkas A. Rudis 2 savaites buvo išvykęs į P. Korėją, kur dalyvavo to krašto Prezidento inauguracijoje, susitiko su JAV viceprezidentu H. H. Humphrey. Grįždamas p. Rudis buvo sustojęs Los Angeles, kur turėjo pasitarimus su vietiniais ALT ir kitų organizacijų veikėjais."

Tos kelionės ponui Rudžiui kainavo kelis tūkstančius dolerių. Moka jis iš apmulkintų žmonių surinktais doleriais švaistytis.

APIE ĮŽYMŲJĮ AKTORIŲ

"Gimtasis kraštas" įdėjo tokį pranešimą:

Kazį Juršį palydėjus

Mirė Kazys Juršys. Nesinori tikėti, kad užgeso šis didelės energijos, karštos širdies, plačios fantazijos scenos meistras, žmogus, atkakliai kovojęs su pilka kasdienybe, su rutina, miesčioniškumu tiek gyvenime, tiek scenoje.

Kazys Juršys išaugo žavioje Aukštaitijoje, prie Taurėnų. Visą savo gyvenimą jis buvo pažangių demokratinių pažiūrų ir todėl buržuazijos valdomoje Lietuvoje nelabai mėgtas.

K. Juršys buvo išradingas, spalvingas aktorius, puikus improvizatorius. Šią dovaną jis, matyt, atsinešė dar iš "Vilkolakio" teatro, kuriame pradėjo savo teatrinį kelią ir kur vaidyba buvo paremta aktorių improvizacija. "Vilkolakyje" K. Juršys dirbo 1921—1925 m., vėliau priimtas į Kauno Valstybinį teatrą.

Aktorius nesitenkino vien vaidyba. Jis veržėsi į režisūrą. Turtinga, laki fantazija, mokėjimas matyti gyvenimo kontrastus, ieškojimų drąsa leido K. Juršiui išaugti į įdomų, produktyvų režisierių. Kaune, Valstybiniam teatre, jis debiutavo su V. Šekspyro "Karalium Lyru", kurio pasisekimas visiems laikams įtvirtino K. Juršiui gabumus ir išradingo režisieriaus reputaciją. 1939 m. K. Juršys skiriamas Šiaulių dramos teatro režisierium, o 1949 m. perkeliamas į Klaipėdos teatrą, kur dirbo iki pat mirties. Kauno, Šiaulių ir Klaipėdos teatruose K. Juršys pastatė 50 įvairių spektaklių.

K. Juršys buvo reto takto ir kuklumo žmogus. Darbe—reiklus, mokėjo bendradarbiauti su jaunais aktoriais, išauklėjo ne vieną talentą, kurių dabar rasi visuose teatruose ir kurie su pagarba prisimena savo mokytoją.

Už nuopelnus tarybiniam teatrui K. Juršiui buvo suteiktas nusipelniusio artisto garbės vardas.

B. Juškevičius
Klaipėdos dramos teatro direktorius

Kaip atrodys Vilniaus centras

Žaliu kilimu užtiesta, nuostabiais rožių žiedais pražydusi Lenino aikštė — vienas gražiausių Vilniaus kampelių.

Ateityje ši aikštė taps sostinės administraciniu ir reprezentaciniu centru. Tarybų Lietuvos valstybinis statybos reikalų komitetas ir Architektų sąjunga paskelbė konkursą šios aikštės ir jos aplinkos išplanavimo bei užstatymo projektui paruošti. Projektą ruošti pavesta penkiems autorių kolektyvams. Tačiau jame lygiomis teisėmis gali dalyvauti ir kiti architektai.

Konkurso sąlygos reikalauja išaiškinti kaip geriausiai aikštę suplanuoti ir jos aplinką. Taip pat reikalaujama eskize pateikti pricipinį vyriausybinių rūmų planinį ir archmitektūrinį-kompozicinį projektą.

Aikštę supantys vertingi pastatai bus išsaugoti rekonstruojant juos pagal modernios miestų statybos reikalavimus. Senų ligoninės pastatų nenumatoma palikti.

Prie aikštės bus pastatyti vyriausybiniai rūmai su tūkstančio vietų suvažiavimų-koncertų sale, miesto vykdomojo komiteto ir respublikos Vietinės pramonės ministerijos rūmų kompleksas, kuris išsidėstys Lenino prospekto, Kudirkos, Cvirkos ir Sierakausko gatvių kvartale. Prospekto ir Liepos 21-osios gatvės kampe numatoma pastatyti gražų Valstybinės plano komisijos administracinį pastatą.

Už pūslėtųjų rankų teisybę

Suvalkijos ir Dzūkijos valstiečių streiko 32-osioms metinėms

1935-ųjų vasara tarytum nesiskyrė nuo kitų: kilo žaliomis vilnimis vasarojus ir saulė negailėjo savo spindulių... Vis dėlto Suvalkijos sujudimo vasara, ilgai rusenusios ir pagaliau prasiveržusios valstiečių neapykantos vasara.

Pasitelkime pagalbon vyresniosios kartos žmones, atskleiskime to meto spaudos leidinius, dokumentus, kuriuose kalbama apie 1935 m. rugpiūčio 20 dieną prasidėjusį valstiečių streiką, ir pamėginkime įsivaizduoti, kas perpildė to meto kaimo darbo žmonių kantrybės taurę.

Krizės atgarsiai

1920-1933 metais pasaulį sukrėtė ekonominė krizė. Jos atgarsiai pasiekė ir Lietuvą, kuri buvo glaudžiai susijusi su užsienio šalių monopolijomis, diktavusiomis mažam kraštui kainas už sviestą, mėsą, linus ir kitus žemės ūkio produktus. Štai, pavyzdžiui, kiek buvo mokama už vieną toną užsienin išvežto lietuviško sviesto: 1928 metais — 7.6 tūkstančio litų, 1932 metais — 3.2 tūkstančio litų, 1934 metais — 1.5 tūkstančio litų. Be to, Anglija ir Vokietija laikas nuo laiko visiškai atsisakydavo pirkti Lietuvos bekonus, žąsis arba sviestą.

Dar ir dabar prie Vilkaviškio, Virbalio ir Kazlų Rūdos geležinkelio stočių išlikę akmenys, prie kurių, susikūrę ugnį, šildydavosi iš vakaro atvežę parduoti gyvulius ir paukščius valstiečiai. Deja, pasisekdavo, išlaikus per naktį, keletui ar keliolikai laimingųjų. O mokesčiai už žeme buvo dideli. Žodžiu, visi krizės padariniai sunkia našta gulė ant valstiečių pečių. Daugelis, kaip rašė to meto spauda, buvo priversti atsisakyti lašo pieno vaikams.

Prieš valdžią ir ponus

Tą vasarą Suvalkijoje visur, kur tik susiburdavo bent keletas žmonių, galėjai išgirsti piktai kalbant prieš valdžią ir ponus. Pagaliau Perlojoje "Lietuvos ūkininkų, darbininkų ir visuomenės vykdomojo komiteto" vardu buvo priimtas atsišaukimas. Jame buvo rašoma: nors Lietuvos valstybė remiasi kaimu, "ūkininkai bei žemės darbininkai liko visai paniekinti... Tik žiūrima, kad aprūpinus policiją, kuri labiausiai šiuo laiku patikima... Tad, broliai ūkininkai ir darbininkai, šiandien mus jau vargas verčia vienytis, ir vardan šventos tiesos mes skelbiame streiką..."

"Nė lašo pieno, nė vieno grūdo į miestą," — sklido raginimas iš vieno kaimo į kitą. Be vargingųjų ir vidutiniųjų valstiečių prie streiko prisidėjo taip pat ir kai kurie labiau pasiturintys.

Atsišaukime ne šiaip sau buvo pabrėžiama, kad visa to meto santvarka remiasi policija. Nerami buvo ir ta naktis Vilkaviškio apskrities Gražiškių valsčiuje: lojo šunes, skardėjo šūviai. Policijos vežimai suko iš vienos sodybos į kitą... Buvo suiminėjami visi, kurie susirinkimuose ar šiaip viešose vietose ragino streikuoti, kovoti prieš neteisybę...

Jie net nežinojo, ką darys

Sekantį rytą suimtųjų giminės, kaimynai ir artimieji dideliu būriu patraukė į Gražiškius. Žmonės buvo beginkliai, jie net nežinojo, ką darys, pasiekę miestelį. Jie tik jautė, kad juos nežmoniškai skriaudžia, ir norėjo teisybės... Iki miestelio buvo gal puskilometris, kai sutratėjo šūviai. Už medžių pasislėpę policininkai pliekė šaulius į žmones. Daugelis leidosi bėgti. Į kelio dulkes krito sužeistieji... Pagriovyje sunkiai sužeistas valstietis Jurgis Abramavičius šaukėsi pagalbos. Čia pribėgo policininkai. Keletas smūgių šautuvo buože, ir žmogus nutilo visiems laikams...

Panašiai policija susidorojo su valstiečiais Prienuose, Veiveriuose ir kitur. Dešimtys valstiečių buvo suimta ir pasodinta į sunkius darbų kalėjimą. Ne vieną jų teisė karo lauko teismas.

Valdžia išsigando

Tiesa, buvo ir kitokių pavyzdžių. Štai Alytuje ir kitur kareiviai atsisakė eiti prieš valstiečius, ir tai parodė, kad valdžios pozicijos anaiptol nėra stiprios. Streiko įbauginta vyriausybė buvo priversta šiek tiek nusileisti: padidintos svarbiausių žemės ūkio produktų kainos, išleistas įstatymas, kuris palengvino skolininkų padėtį, bekonų pristatymą ir kita.

Audringoji trisdešimt penktųjų vasara, tiesa, neatnešė pūslėtoms kaimiečio rankoms žymesnio palengvėjimo. Vis dėlto ji buvo ženklas, kad valstietis suprato, kokia neteisybių našta užkrauta ant jo pečių, ir yra pasiryžęs ją nusimesti.

Kęstutis Starinskas

Gerai, kad jie nežinojo apie jo revoliucinę praeitį

Dažnai šį namelį aplanko jaunimas. Tada ant stalo pasirodo per daugelį metų pageltusios nuotraukos, dokumentai. Šeimininkas Adolfas Godliauskas lėtai, dusliu balsu pasakoja apie Spalio revoliucijos dienas, apie tarnybą legendariniame "Auroros" kreiseryje.

1912 metais iš Kronštato į "Auroros" kreiserį atvyko grupė jaunų jūrininkų. Su jais ir lietuvis Adolfas Godliauskas, iš Lietuvos ištremto 1863 m. sukilėlio sūnus, nuo dvylikos metų pradėjęs dirbti įvairiose Rusijos dirbtuvėse. "Auroroje" A. Godliauskas tapo mašinistu.

Bet ne vien tai buvo nauja jo gyvenime. Laive draugai, slėpdamiesi nuo karininkų, aiškino jam, kas yra bolševikai, ko jie siekia, duodavo paskaityti atsišaukimų. Taip ir jis stojo į kovotojų gretas.

Rusijoje praūžė Vasario revoliucija. "Auroros" įgula klausė tik bolševikų, bendravo su revoliuciniais darbininkais. Ir štai žinia:

— Kerenskis įsakė išvesti laivą iš Petrogrado...

Sušaukta įgula bruzdėjo. Kaip dabar išplaukti, kai artėja lemiamas momentas?

—Aš manau, tikiu,kad ir kiti man pritars, — išdėstė savo nuomonę A. Godliauskas, — niekur iš Petrogrado neplauksime. Jei Leninas įsakys, tai nors į pasaulio kraštą, o Kerenskis — juk jis laikinas...

—Teisingai!—pritarė kiti.

Jūrininkai taisė laivą. A. Godliauskas ištisas paras dirba mašinų skyriuje: reikėjo kuo skubiausiai pasiruošti mūšiams. Vieną pavakarę laivo komisaras Aleksandras Belyševas su komiteto nariais atidžiai patikrino įrengimus, pabūklus. Mat, iš karinio revoliucinio komiteto gautas įsakymas — Neva priplaukti Nikolajaus tiltą ir sustoti priešais Žiemos rūmus.

A. Godliauskas buvo mašinų skyriuje, kai "Auroros" patrankų šūviai sudrebino Žiemos rūmus. Paskui jis dalyvavo Žiemos rūmų šturme, padėjo užimti kitas miesto įstaigas.

1918 metų pradžioje laivo komitetas svarstė, ką pasiųsti į Kronštatą Baltijos laivyno centrinio komiteto nariu. Pasiuntė A. Godliauską. Prieš keletą metų A. Godliauskas Kronštate buvo jaunas jūrininkas, mušamas caro karininkų. O dabar jis grįžo ten kaip aukščiausios Baltijos laivyno valdžios narys.

Užsienio ir vidaus priešai norėjo bet kuria kaina pasmaugti revoliuciją. Jie rengė samokslus, provokavo sukilėlius. A. Godliauskui taip pat dar teko pakovoti. Buvo sunkiai sužeistas, gulėjo ligoninėje. Paskui paleistas į atsargą.

Grįžo į tėvų žemę. Dirbo Ukmergėje, prie vandentiekio ir... daug metų mokėjo mokesčius kaip svetimtautis: buržuazinė valdžia ilgai nenorėjo jo pripažinti Lietuvos piliečiu. Gerai, kad bent smetoninės žvalgybos agentai nežinojo apie šio žmogaus revoliucinę praeiti ir apie tai, kad jis tęsia kovą — dėl geresnės gimtojo krašto ateities. Dėl ateities, vėliau tapusios šviesia dabartimi.

Henrikas Vencevičius

Kad būtų daugiau midaus

Ne tik Lietuvoje žinoma Stakliškių midaus įmonės produkcija. Midus "Dainava," "Trakai," "Bočių," "Lietuviškas balzamas" išsikovojo platų pripažinimą. Visa tai lietuviškų gėrimų kūrėjas A. Sinkevičius gamino senose, menkai pritaikytose patalpose.

Dabar nutarta įmonę rekonstruoti. Šiomis dienomis pradėti statyti nauji skyriai, kurie bus aprūpinti šiuolaikine technika. Per dvejus metus naujasis Stakliškių lietuviško midaus fabrikas gamins trigubai daugiau midaus.

Sakoma — žmogų pažinsi iš jo darbų. Valstybė savo autoritetą reiškia įstatymais, pareiškimais, cirkulerais ir kt. Popiežiai savo potvarkius leidžia enciklikomis (bulėmis), laiškais, kalbomis, susirinkimais, etc. Kai kurias jų enciklikas bei kalbas čia ir norime panagrinėti. Iš cituojamų sakinių bei pastraipų matysime kaip popiežiai reaguoja į gyvenimo keliamas problemas, kaip jie reiškia savo valią ir kovoja prieš natūralizmą, racionalizmą, liberalizmą, socializmą, komunizmą, biblijos tyrinėjimą ir t. t.

Ypatingą kovos aštrumą popiežiai kreipia prieš socializmą bei komunizmą, propaguojančius neklasinės visuomenės sistemą, kurioje religija netektų materialinio pagrindo, politiniai ekonominių šaknų. Popiežius Leonas XIII ypatingai žiauriai puolė marksistinį komunizmą, siekiantį pakirpti klerikaliniam vanagui sparnus. Savo enciklikoje-bulėje "Quod apostolici muneris," išleistoje 1878 m. gruodžio 28 d., Leonas sako, jog socialistai ir komunistai, skelbdami ekonominiu atžvilgiu visus žmones esant lygiais, t. y. turinčius lygias teises į turtą,— esą "gobšai, trokštanti šio pasaulio gėrybių." Gi iš tikrųjų kataliku bažnyčia buvo ir yra didžiausias gobšas: Ispanijoje, seniau Meksikoje ir kitose katalikiškose šalyse, bažnyčia ir vienuolynai valdė vieną trečdali žemės, lupo iš žmoniv dešimtinę ir šiaip visokiais mokesčiais juos spaudė.

Nepatinka Leonui ir demokratinės liaudies valdžios, nes "jose skelbiama, kad viešasis autoritetas turįs savo pradžia, ir įsakymo galią ne iš dievo, bet iš tautų daugumos. Toji visuomenė pasišovusi skelbti esanti varžoma tik tų įstatymų, kuriuos ji pati savo pasirinkimu išleido." ir pan., o Leonas norėtu, kad žmonės "klausytu labjau dievo, nei žmoniu." Va ko popiežiai bijo — žmonių valios, demokratinės santvarkos, kuri nėra bažnyčios užkarta bei jos kontroliuojama. Leonas džiaugiasi, kad jo "pirmtakas Pijus IX kovojo prieš sugedusius sektu kėslus, ypač su išeinančiu iš jų socializmo maru," o jis pats be perstojo skelbė "tą mokslą ir įsakymus, kuriais visų pirma numatoma užtikrinti visuomenei saugumas bei ramybė, o nelemtojo socializmo plitimas iš šaknų išraunamas." Darbininkams ir tarnams jis "duoda dieviška paliepima, kad jis taip pat klausytų kūno valdovų kaip ir Kristaus."

Minėtoje bulėje Leonas XIII draudžia darbininkams priklausyti savo klasės organizacijose, įsako nemaištauti, nekelti streikų, bet nuolankiai vilkti išnaudotojų jungą. Jis sako, jog "reikia dėti pastangu, kad katalikų bažnyčios sūnūs nedristų smerktiniems sambūriams nei priklausyti, nei kokiu nors būdu juos remti," bet laikytusi tikybinių organizacijų, kurios "savo narius padarytų kantrius darbe, patenkintus savo likimu ir nuteiktų juos vesti ramų ir taikingą gyvenimą."

Mislinčius

Popiežiai enciklikų šviesoje

VATIKANO KOVA SU PAŽANGA

Leonas ragina, kad valdovai "jiems suteiktąja valdžia naudotųsi," arba pavestų kunigams bile kokį maištingumo pasireiškimą sunaikinti: "Ir kadangi jie (kapitalistai — M-s) žino, kad socializmo marui atitolinti Kristaus bažnyčia turi tokią galią, kokios neturi nei žmonių įstatymai, nei pareigūnų draudimai, nei kariuomenės ginklai, tai, pagaliau, jie tegrąžina tą pačią bažnyčią į tą padėtį ir laisvę, kurioje ji galėtų vykdyti savo sveikąją galią visos žmonijos gerovei."

Aišku, kad popiežius pasigenda turėtos politinės galios, jisai norėtų, kad jam būtų grąžinta vidurinių amžių laisvė, kad jis galėtų atgaivinti "šventąją" inkviziciją ir iš naujo užkurti laužus nepaklusniesiems spirginti!

Kitoje savo bulėje "Immortale Dei," išleistoje 1885 m. lapkr. 1 d., Leonas nagrinėja "krikščionišką valstybės santvarką." Jis ten, nostalgijos apimtas, prisiminęs tamsiuosius viduramžius ir turėtas laisves, liūdnai dejuoja, jog "buvo kadaise laikas, kad evangelijos filosofija tvarkė valstybes. Tais laikais krikščioniškos išminties jėga ir dievo dvasia buvo persunkusios įstatymus, tautų papročius, visus valstybių sluoksnius ir santykius... Jų atsiminimas tebėra gyvas... kad krikščioniškoji Europa turi būti labai dėkinga už tai, kad ji (katalikų bažnyčia — M-s) laukines tautas civilizavo; kad ji mahometonų antpuolius nugalėjo," etc. Taigi ir lietuviai turėtų dėkoti kryžiuočiams, kad jie, popiežiaus siundomi ir palaikomi, per 200 metų ugnimi bei kardu Lietuvą niokojo, "krikštijo ir civilizavo."

Reformacijos iškilimas

Leonas ("šventasis") labai dejuoja dėl kilusių politinių sąmyšių bei reformacijos, sukrėtusių jo pasaulietiškąją galią ir suardžiusių jo turimą krikščionybės monopoliją, kurią jis laikė savo rankose: "Bet XVI amžiuje pradėjo reikštis pragaištinga ir apgailėtina naujovių aistra. Ji pirmiausia sukėlė sąmyšį krikščionių religijoje... Iš čia persimetė į visas visuomeninio gyvenimo institucijas. Šičia tenka ieškoti šaltinio anų naujoviškų nežabotos laisvės teorijų, kurios didžiausiuose praėjusio šimtmečio sukrėtimuose buvo sugalvotos ir paskelbtos kaip **naujosios teisės** vyriausi dėsniai ir pagrindai... Šitokiam mokslui visuomenėje pasklidus, valdymas paliko tiktai tautos valios vykdomas. Tik pati tauta turinti valdžią į save pačią. Ji tik viena ir tegalinti sau įsakinėti... Iš šito mokslo seka išvada, kad valstybė nėra niekas daugiau, kaip tik pati save mokanti ir valdanti minia. Ir jeigu sakoma, kad tauta esanti versmė visu teisiu ir kiekvienos valdžios, tai iš to esą, kad valstybė nesijaučia turinti bet kokiu prievoliu dievui. Dėl to jai nesą reikalo bet kurią religiją viešai išpažinti. Taip pat nėra reikalo tirti, kuri iš daugelio religijų viena tėra tikriausia; kurią tektų aukščiau kitų statyti ir ypatingu būdu globoti. Iš šių sumetimų išeidama, valstybė ryžtasi visoms religijoms teikti lygias teises... Iš dvasininkų esti išplėšiama jų nuosavybė, prisidengiant teigimu, esą jokių gėrybių bažnyčiai nedera turėti... Įstatymleidyba, valstybių valdymas, nereliginis jaunuomenės auklėjimas, vienuolynų apiplėšimas ir bažnyčių išardymas, pasaulinės Romos valdžios panaikinimas — visa tai siekia ne ko kito, kaip tik pakirsti krikščioniškosios sąrangos gyvybę. Siekiama susiaurinti katalikų bažnyčios laisvę ir kitas jos teises sumažinti."

Matote, ko Vatikano vadai siekia? Jie reikalauja neribotos laisvės **tik sau,** kad jie vieni galėtų "laisvai veikti," net gyvus žmones laužuose deginti. Jie nori laisvės pilti jaunimui į galvą scholastiką per katalikiškąjį piltuvą. Jiems nepatinka bažnyčių bei vienuolynų nusavinimas. Jie nenori paklusti žmonių valdžiai, jeigu ją neproteguoja bažnyčia. Vietoj tautos valios — jie siūlo bažnytinės hierarchijos diktatūrą! "Politinės valdžios versmės — esą — tenka ieškoti ne minioje, bet pačiame dievuje. Leidimas laisvai maištauti yra priešingas protui."

Katalikų hierarchija norėtų suvaržyti visas kitas religijas, o palikti laisvas rankas vien tik jai. Ji yra priešinga bažnyčios atskyrimu nuo valstybės bei mokyklos. Pop. Grigalius XVI savo 1832 m. rugp. 15 dienos aplinkraštyje pasakė, kad "mes nieko gero nelaukiame nei religijai, nei valstybei iš tų pažiūrų, kurios siekia bažnyčią atkirsti nuo valstybės ir sugriauti sutarimą tarp dvasinės ir politinės vyriausybių. Ne paslaptis, kad šio sutarimo bijosi nežabotos laisvės šalininkai."

Aišku, kad tik laisvės priešai galėtų džiaugtis tokia padėtim, kur bažnyčia diktuotų valstybei. Kunigų darbas turi prasidėti ir baigtis **bažnyčioje:** nei valstybėje, nei mokykloje— jie neturi turėti jokių teisių!

Pop. Leonas XIII giriasi: "Net ir to bažnyčia yra pratusi labai rūpestingai vengti, kad niekas nebūtų prieš savo valią verčiamas priimti katalikų tikėjimo... Jie (popiežiai— M-s) stengiasi katalikų religijos išmintį ir dvasią, neišlyginant kokius gydomuosius syvus ir kraują, įvesti į visas valstybės gyslas" — ją **užnuodinti**! Kaip jis veidmainiauja! Tai istorinė melagystė! Ar kryžiuočiai laukė, kol lietuviai **savarankiškai** priims katalikybę? Ar jie savo misiją vykdė ramiu itikinėjimu? Prašome pasiskaityti kitoje vietoje tilpusį žemaičių skundą vyskupu suvažiavimui 1407 m. prieš kryžiuočius. Ten pamatysite kaip jie žemaičius "krikštijo"! Popiežiai per 200 metų rėmė kryžininkų smurtą ir lietuvių prievartavimą. Popiežių "gydomieji syvai ir kraujas" tai buvo gyvatės nuodai Lietuvos kūnui!

Šią savo enciklika Leonas baigia cinišku prisipažinimu, būtent: "kad katalikų tikėjimas jokiu būdu nesiderina su pažiūromis, kurios priartėja prie **natūralizmo.** Šitų teorijų vyriausias siekimas yra: visiškai panaikinti krikščioniškąsias įstaigas ir, nuo dievo atsisakius, žmogui pripažinti vyriausiąją vietą bendruomenėje... Žmogaus proto viešpatavimas yra pagrindinis racionalizmo dėsnis."

Taip ir turi būti, ne kitaip!

(Bus daugiau)

Philadelphia, Pa.

Motina skaudžiai sudejavo

Mrs. Antonet Polinsky, laikydama delne telegramą, skardžiu balsu suriko: "O Jėzau, Marija! Mano Antanėlį!.."

Jinai gavo trumpą pranešimą iš Vietnamo militarinės komandos, kad jos sūnus žuvo mūšiuose. Tai ne ji viena isteriškai vaitoja, gailėdamasi savo vienintelio sūnaus, bet tūkstančiai motinų visoje šalyje graudžiai apverkia žuvusius savo sūnus Vietnamo džiunglėse

Tačiau ir prieškarinė kova vis plinta ir aštrėja. Prie moterų už taiką organizacijos prisijungė 122 miesto viešųjų mokyklų mokytojai, kurie sutartinai su kitais taikos mėgėjais vaikščioja nuo namo į namą ir aiškina žalingą karo padėtį.

—:—

Miesto viešųjų mokyklų taryba su pagalba federalinės valdžios, pradeda statyti už 4 milijonus dolerių savotišką amatų institutą. Jame bus mokoma įvairiausių amatų ir žemesnio rango profesijų. Ši mokykla statoma 19th St. ir So. College Ave. Užims visą bloką.

—:—

Girdėjau nuo pažangiųjų veikėjų, kad vasarai baigiantis Ramanauskai Sellersvillėje surengs dar vieną šaunų banketą. Tai puiku ir girtina. Be to, gal ir Philadelphijos veikėjai dar ką nors surengs...

—:—

Tautiečiams dar kartą patartina: nevaikščioti gatvėmis, jei nėra būtino reikalo. Padėtis įtempta, ir galimas daiktas, kad parako bačka gali sprogti ir Philadelphijoje.

Leonora

LIETPALTIS IŠ TARAKONŲ

Tarakono ir kitų vabzdžių šarve yra chitino — ypatingos medžiagos, kuri savo chemine sandara panaši į celiuliozę ir į natūraliąją vilną. Chitinas pasižymi nepaprastu mechaniniu atsparumu bei cheminiu patvarumu.

Jeigu pasisektų sukurti dirbtinį chitiną, tai tekstilės pramonė gautų tokį pluoštą, kuris neturėtų sau konkurentų. "Tarakoninis" lietpaltis būtų dešimtis kartų tvirtesnis negu bet koks bolonininis. Kojinių nereiktų ardyti. Šią medžiagą norigauti Varšuvos universiteto mokslininkai.

Iš laiškų redakcijai

Užvakar buvau Šeremetjevo aerouoste, kur sutikau sugrįžusį iš kelionės Japonijon savo kolegą Sąjungos Tarybos pirmininką I. Spiridonovą. Eidamas per tranzito salę pamačiau grupę užsieniečių, kurių tarpe pastebėjau keletą matytų veidų. Pasirodo, tai ką tik per Kopenhagą atskridusi Amerikos lietuvių turistų grupė —39 žmonės, — vykstanti iš Niujorko į Lietuvą. Jų tarpe buvo kai kurie jau seniau atsilankę Lietuvon, kaip draugas Lipčius, pirmą kartą po karo atvykstančios Nellie de Schaaf, Mildred Friberg, jaunosios lietuvaitės Ramunė Matulaitytė, Giedrė Karosaitė ir daug kitų.

Tai iš jų sužinojau naujieną apie Jūsų bylos teigiamą išsprendimą ir jos likvidavimą. Įrodymui vienas draugas įteikė man ir "Laisvės" numerį iš liepos 11 d., kuriame toji naujiena aprašyta. Tad nuoširdžiai sveikinu su tuo laimėjimu, kuris nudžiugino visus pažangius lietuvius Amerikoje, o taip pat draugus Lietuvoje, kuriems skubėjau tą džiugią naujieną paskelbti. Sveikinu ir linkiu, kad tas laimėjimas, tikriau sakant, neabejotinos tiesos pripažinimas, įkvėptų Jums visiems naują energiją darbui ir veiklai, atneštų naudą pažangiečių judėjimui.

Meno ir sporto šventėje

Kai ką apie savo darbus. Jau praėjo mėnuo nuo sugrįžimo iš Švedijos. Buvau trumpam laikui nuvykęs į Vilnių, kur traukė noras pamatyti Didžiojo Spalio 50-mečiui skirtąją Meno ir sporto šventę. Tai buvo tikrai grandiozinė ir graži šventė. Apie 7,000 dainininkų ir muzikantų atliko įspūdingą programą, kurioje dainos buvo sujungtos su deklamacija, masine vaidybą, įspūdingais spalvų efektais, orkestro ir milžiniškos liaudies muzikantų kapelos numeriais.

Visa tai gražiai pavaizdavo įvairius mūsų tautos pergyventus istorinius periodus nuo 1917 metų ligi mūsų dienų. Simboliškai buvo pavaizduoti revoliuciniai įvykiai, buržuazinės diktatūros laikotarpis, tarybinės santvarkos atkūrimas 1940 metais, karo metai, pergalė, pokarinis atsistatymo ir didžiųjų kūrybinių laimėjimų metai.

O kitą dieną apie 5,000 sportininkų parodė masinius įvairių gimnastikų ir sporto pratimų numerius. Šventės išvakarėse turbūt pirmą kartą Vilnius matė tokį karnavalą, kuriame buvo plačiai atvaizduoti istoriniai įvykiai ir įvairūs Lietuvos rajonai gyvais paveikslais bei montažais. Tą karnavalinę virtinę sudarė keli šimtai sunkvežimių, o užbaigė ją eilė vežimų, atvaizdavusių kupiškėnų vestuves.

Tikrai pasigailėjau, kad nei Sveikas, nei niekas kitas iš Jūsiškių negalėjote kartu su šimtais tūkstančių vilniečių pamatyti ir pergyventi tą šventę. Džiaugiuosi, kad man pasisekė į ją atvažiuoti.

Delegacijų delegacijos

Šiaip mano gyvenimas eina paprasta vaga. Ką tik išlydėjau Korėjos Liaudies Demokratinės Respublikos parlamentinę delegaciją, kuriai vadovavo Aukščiausiojo Liaudies susirinkimo vice-pirmininkas LIEN Ho. Su ta delegacija buvau nuvažiavęs į Minską, kur svečiai susipažino su Baltarusijos TSR Aukščiausios Tarybos veikla ir Minsko pramonės įmonėmis.

Šiuo metu dar tebėra Kongo (Brazaville) respublikos parlamentinė delegacija su pirmininku MUJABI priešakyje. Dabar ji išvykusi į Armėniją, Ukrainą, paskui bus Leningrade ir grįš į Maskvą. Anksčiau pas mus buvo Etiopijos ir Jungtinės Arabu Respublikos delegacijos bei eilė atskiru deputatų iš įvairių šalių. Tarybu Sąjungos parlamentinės delegacijos šiemet jau lankėsi Mali respublikoje, Zambijoje, Livane, Čekoslovakijoje, Švedijoje.

Pernai sudarytosios naujosios mūsų Aukščiausiosios Tarybos komisijos veikia gana aktyviai. Jos jau paruošė eile įstatymų projektų, kurie bus patiekti svarstyti A. Tarybai, o taip pat dalyvauja penkmečio plano galutiniame paruošime, kuris, kaip numatoma, bus užbaigtas sudaryti rugpiūčio mėnesį. Komisijos kontroliuoja ir valstybės biudžeto vykdymą.

Mirtis pasišvaistė

Asmeniškame gyvenime tiek naujienų, kad liepos pradžioje mirė Rygoje gyvenusi mano uošvė Rozalija JURGAITIENĖ - LAPINSKAITĖ. Mano žmona Genovaitė buvo nuvažiavusi į Rygą motinos laidoti. Velionė gimė Bardiškių km., netoli Linkuvos, kuris yra žinomojo revoliucionieriaus KAROLIO POŽELOS gimtinė. Jos broliai Ignas ir Antanas LAPINSKAI buvo lietuviškos spaudos platintojai ir 1905 metų revoliucijos dalyviai. Vėliau Ignas Lapinskas buvo Lietuvos Seimo liaudininkų frakcijos narių. Jis jau mirė, o Antanas Lapinskas tebegyvena Kaune.

Šiuo metu Genovaitė su dukra Sigita ir jos vaikais Rūta, Sigita ir Jonuku išvažiavo į Kryma poilsiauti prie Juodosios jūros.

Kai dėl rašymo, dabar sąlygos ne labai palankios, kažkaip prabėga laikas įvairiuose reikaluose, sunkiau susikaupti. Tačiau spaudoje — Maskvoje ir Vilniuje— tilpo eilė mano rašinių, o neseniai išėjo mano brošiūra rusų kalba dviem laidom dideliu tiražu — apie 70,000 egzempliorių—išleido "Znaniie" ("Žinija") leidykla.

Tai matai kaip daug įvairių naujienų pabėriau pasitaikius laisvesnei dienai, atvykus subatvakario poilsiui į Pamaskvį.

Labų dienų Jums visiems!

Justas Paleckis

Snieiro,
1967.VII.15

"Sužadėtinės" autorių prisiminus

Talentingas muzikas, instrumentalistas ir pedagogas Juozas Pakalnis savo pirmuosius kūrinius parašė gana anksti — dar besimokydamas Klaipėdos muzikos mokykloje, 1926 m. Ypač produktyvūs kompozitoriui buvo 1931-1936 metai, kai jis pradėjo dirbti Kauno teatro orkestre. Tuo metu jis parašė savo simfoninę poemą "Lituaniką", skirtą Dariaus ir Girėno tragedijos atminimui, "Romantinę uvertiūrą" bei kitus kūrinius, kurie atkreipė muzikinės visuomenės dėmesį, rodė brestantį originalų talentą. Deja, prasidėjes karas ir ankstyva mirtis (kompozitorius teišgyveno vos 36 metus) neleido pilnai atsiskleiti šiai kūrybinei asmenybei,

Didžiausias Juozo Pakalnio kūrinys, tarytum jo visos kūrybos apibendrinimas, yra baletas "Sužadėtinė", parašytas lemtingu mūsų tautos gyvavimo laikotarpiu — 1940-siais metais. Kaip prisimena daugelis tą laikotarpį išgyvenusių menininku, tai buvo ypatingo pakilimo, meninių ieškojimų metai. Tad nenuostabu, jog tuometinis Kauno valstybinio teatro baleto dirigentas, kompozitorius Juozas Pakalnis ėmėsi naujo, didelio kūrinio.

Baletas buvo pastatytas jau hitlerinės okupacijos metais, labai sunkiomis sąlygomis. Karui praūžus, juo buvo atidarytas pirmasis pokarinis baleto sezonas Lietuvoje. "Sužadėtinė" arba "Aušta aušrelė", kaip dar kitaip kūrinys buvo vadinamas, patraukė žiūrovus savo liaudiška, melodinga muzika, vykusiai panaudotomis liaudies šokių ir dainų melodijomis, labai artimu siužetu.

Jame kompozitorius pavaizdavo baudžiavinės Lietuvos gyvenimo epizodą, sukūrė dėl savo laisvės kovojančių baudžiauninkų paveikslus. Baleto finalas, kuriame skamba liaudies daina "Aušta aušrelė, šviesi pažarėlė...", tiesiogiai rišosi su pokario Lietuvos, kylančios į naują gyvenimą, nuotaikomis, žadino optimizmą.

Po karo Juozas Pakalnis parašė dar keletą stambių muzikos kūrinių: "Herojinę uvertiūrą," simfoniją, fortepijoninį trio ir kt. Daug jo kūrinių, deja, liko nebaigta.

Šiais metais rugpiūčio mėnesio 4 d. Lietuvoje minima kompozitoriaus Juozo Pakalnio 55-erių metų gimimo sukaktis. Jo muzikos kūriniai skamba koncertų salėse, jaudindami ir žavėdami.

Nijolė Logminienė

Laiškutis iš Vilniaus

Miela Ievute!

Mes jau Vilniuje. Visi esame gerai nusiteikę. Viskas gerai sekasi, visi esame sveiki.

Geriausi linkėjimai jums ir visiems "Laisvės" štabo nariams!!

Klementina Yenkeliūnienė

(Kaip žinia, waterburietė K. Yenkeliūnienė į Lietuvą išskrido liepos 12 d. kartu su apie 40 kitų lietuvių turistų.—**Redakcija**)

M. Baltulionytė

Iš San Francisco į Lietuvių šventę Montrealyje ir atgal

Neužmirštamos dienos

Montrealyje įgyti įspūdžiai pasiliks visam laikui, ypatingai lietuvių dienos.

Pradedant ruoštis į nemažą kelionę, kilo abejonių, ar teks pavargti. Ryžtas paėmė viršų. Ryžtas atranda išeitį, nugali abejones ir bile sunkumus. Sakoma, pakaitos bei išvykos kiekvienam žmogui didžiai naudingos, jos taiso ūpą, taiso sveikatą.

Pavyzdžiui, Ksaveros Karosienės neseniai mirė miela mamytė, jai daug teko pergyventi, skausmo panešti, rūpesčių užteko. Jai kelionė didžiai naudinga.

Antroji mūs kompanijonė — Kastancija Mugianienė. Jau seniai buvo keliavus!

Telda King šiaip taip liko prikalbėta nepasilikti namie.

Aš pati, žinoma, niekaip negalėjau pasilikti nuo tokios šaunios draugystės.

Beje, dar iš mūsų San Francisco ir apylinkės prisidėjo šeši atstovai į Ekspo-67: Burdai, Mozuraičiai ir Kamarauskai. Veikiaus i a, kas liečia tolius, mes gal buvome antri nuo Lietuvos. Atstumas maž d a u g nuo mūsų link Montrealio apie 3,400 mylių.

Pirmi įspūdžiai

Draugė Mugianienė buvo užsakiusi mums visoms butą Montrealyje pas prancūzus. — Paul Zappa, 3355 Rosemount Blvd. keturioms dienoms. Pasitaikė, kad minimi žmonės geri ir ne kokie plėšrūnai Gavome di d elį kambarį —jie vadina kambarys ir pusė— su visais patogumais ir trimi lovomis. Už naktį mokant nuo asmens po 6 dolerius, galvojome: kaina prieinama. Be to, šio buto dabotoja — jauna pora, — pasisiūlė pagaminti gerą mums pusrytį, tik už vieną dolerį.

Sumetę savo čemodanus į butą, nuskubėjome į parodą. Tiesa, reikėjo apie pusvalandį sueikvoti kol pasiekėm Ekspo 67, bet nebloga. Beje, nusipirkom įžangos bilietus parodai keturioms dienoms, sumokėdamos po 9 dolerius, nes įžanga į parodą yra $2.50 dienai.

Įžengus į parodą, žmogus negali tikėti savo akimis: kokia ten masė žmonių!.. Galvojome, kad darbo diena, tad galėsime laisvai žvalgytis ir be jokio vargo įmaršuoti Tarybinin paviljonan. Apsirikom.

Prie paviljono pasirodė ilgiausia eilė, atrodė kelių blokų ilgio, po du greta. Tiesiog nustebom, ir nuovargis atsistojo prieš akis. Tačiau tik pirmą dieną stovėjome ilgoje eilėje. Atsirado būdai išvengti eilės. Už tai dėkui Ievai.

Čekoslovakijos paviljonan norėdamos įeiti išstovėjome eilėje valandą ir pusę. Lietus pylė visą laiką. Nusprendėm stovėti nepaisant lietaus. Antraip kitos progos būtų nebuvę matyti šio pilno įdomybių paviljono. Amerikos, Anglijos paviljonus nebereikėjo labai ilgoje eilėje išstovėti. Tarybų Sąjungos paviljoną kasdien aplanko daugiau kaip 150 tūkstančių žmonių.

Istorinės lietuvių dienos buvo žavingos

Kas tik turėjo progos dalyvauti Lietuvos ir lietuvių dienomis, kiekvienas stebėjosi ir džiaugėsi tuo visu grožiu ir spal v i n g u m u. Daug valandų praleidom didelėje sal ė j e (Cinema Hall), kur vyko puikiausi lietuviški koncertai: šokiai, dainos ir gražiųjų filmų demonstravimas. Ypatingai artistų Vaclovo Daunoro ir Saulevičiūtės dainavim a s sukeldavo didelį publikoje entuziazmą, — nuo gausaus plojimo, rodės, salės sienos pliš.

Styginį kvartetą publika labai pamilo ir nenorėjo paleisti nuo scenos. O jau šokėjų grupei tai visa auditorija užte ūžė.

Birželio 23 dieną gavome pakvietimą dalyvauti pagerbime Lietuvos delegacijos (reception), kur įvyko kalbų ir užkandžių.

Vieną popietę Tarybiniame paviljone, susitikus Rojų ir Ievą Mizarus, jie supažindino mus su Ksaveru Kairiu, LTSR Tarybos pirmininko pavaduotoju, ir su D. Daniūnu. Šie Lietuvos pareigūnai supažindino mus su Lietuvos staklėmis ir gausybe meno kūrinių eksponatų su plačiai išgarsėjusiais Lietuviškais vitražais, grafika, keramikų darbais, vaikų įvairiais piešinėliais ir J. Mikėno kūriniu "Pirmosios kregždės"; visa tai labai krito į akį.

Tikrai visus stebino Lietuvos eksponatai. Iš tikrųjų, Lietuva kalbamoj Montrealio parodoje gražiai atsižymėjo. O tai didelis istorinis dalykas, kuris pasiliks atminty visiems laikams.

Šeštadienį, birželio 24 d. Vytauto Klubo salėn, Montrealyje, suvyko tiek lietuvių, kad vietos nebuvo kur apsisukti. Čia atvyko visą Lietuvos atstovybė ir meininkai. Kalbos buvo Lietuvos atstovų ir nuo Amerikos ir Kanados laikraščių atstovų.

Visame mano gyvenime neteko matyti tiek daug lietuvių, kiek suvyko į minimą didelį pokylį bei "Expo-67 Lietuvos dieną. Įspūdis buvo nepaprastas ir vargiai kada įvyks kitas toks didelis sambūris. Be abejo, atsiras, kurie parašys smulkmeniškai apie tas lietuviams skirtas dienas.

Pas Keršulius

Grįžę iš M o n t r e a l i o į Niujorką, gavome nakvynę pas gerus ir draugiškus žmones Bronę ir Valterį Keršulius.

Iš čia mūsų kompanijonė Teldelė nuvyko savais keliais, — paviešėti pas savo draugus ir gimines. Beje. Niujorke aerouoste pasitiko mus Grybas su Gasiūnu. Tiesiog apgailėjom juos, nes jiems labai dažnai tenka pasitikti svečius. O apie Niujorką svečių visada yra apsčiai.

Kadangi pasitaikė sekmadienis, tai svetingi Keršuliai buvo pasikvietę eilę draugų į savo žalią daržą, kur turėjome puikų pikniką.

Labai buvo malonu susitikti, pasimatyti su buvusiais pažįstamais bei draugais.

Ta judri Bronelė Keršuliene akimirkoj apkr o v ė stalą įvairiais skaneslais ir buvo tikras pokylis.

Laike vaišių, Bronelė pakviete Bimbą ir musiškę Ksaverą pakalbėti. Deja, netiketas lietus su šturmu suvijo visus į Keršulių butą, kur baigėm pokylį, kiek pasipiktinę audra.

Žodis apie svietingus Keršulius, ypatingai apie visuomet judrią Kersulienę. Mums rodės, kad ji perdaug darbšti ir vaišinga. Daug darbo ji turinti su nemažo buto tvarkymu, o svečių pas Keršulius dažnokai randasi. Gerosios Bronel ė s sveikata nėra viena geriausių. Mažiau bėgioti, o daugiau poilsio jai reikia.

Sekančią dieną pas Keršulius atvyko Elena Jeskevičiutė su buteliu šampano "pasimatyti su kalifornietemis". Na ir vėl "partė". Elena prisiminė, kad rugpiučio pradzioje ji su sesute Amelia ruošiasi vykti į Lietuvą. Palinkėjom joms sėkmės ir puikiausios kelionės po Lietuvą.

Štai ir Ksaveros dukra Eugenija su savo puikiais sūneliais Rolandu ir Gardinu atvyko iš New Jersey valstijos veztis mus pas save kelioms dienoms.

Tenką tarti širdingą padėkos žodį Keršuliams varde mūs visų už jų visą gerumą ir draugiškumą!

New Jersey gražioje Stanelių sodybo j e jautėmės kaip kokiame žaliuojančiame ir grožiu apuptame kurorte.

"Laisvės" naudai piknike Brockton, Mass.

Rašytojas R. Mizara su žmona Ieva vyko savo automobiliumi į "Laisvės" naudai pikniką Brocktone (Mizara buvo užkviestas ten kalbą sakyti). Netikėtai, ir mūsų laimei, jie pakvietė mus tris kartu su jais keliauti ir dalyvauti žymiame Mass. valstijos pik n i k e. Maloni buvo kelionė ir piknikas, mano akimis žiūrint, buvo visapusiai sėkmingas.

Diena pasitaikė žavinga. Publikos atsilankė iš įvairių Mass. valstijos vietų ir iš kitur. Buvo šauni muzikalė programa ir kalbos.

Worcesterietės Irena Janulienė ir Helen Smith-Janulytė labai gražiai sudainavo kelias daineles. Minimąsias dvi gražuoles prieš porą metų turėjau progą sutikti Lietuvoje, jų dainavimu grožėtis. Man rodosi, jos sparčiai žengia pirmyn dainavime.

Mizara, Karosienė ir Mizarienė sakė kalbas piknike. Buvo labai malonu susitikti, pasimatyti su pažįstamais bei draugais.

Mūsų Kastancija Mugianienė šiame piknike puikiai pasižmonėjo su prieš daug metų buvusiais pažįstamais bei artimais žmon ė m i s. Kastancija užaugo a p i e Lawrence, Mass., ir jau nemaža laiko prabėgo nuo pasimatymo su visais,

Širdingas ačiū abiem Mizarams už draugiškumą. Jei ne jie, būtų nepavykusi tokia puiki proga piknikauti Brocktone. Sekančią dieną, pasiekus "Laisvę", pasakius laisviečiams "sudie", Mizarai pasisiūlė mus nuvežti į New Jersey pas Ksaveros dukrą. New Jersey pasiekti rokuojant myliomis, nėra didelė kelionė, bet viena iš blogųjų. Didelis kelyje susikimšimas, baisus trafikas Brooklyno ir Niujorko gatvėse. Koks nervų įtempimas kol pravažiuoji!

Šiuo tarpu tų vargšų vaikučių Brooklyne ir Niujorke pilnos gatvės. Jie žaidžia nešvariose siaurose ir tamsiose gatvėse. Iš tikrųjų, net baisu pagalvoti kokia gali būt šių vargšų ateitis tokiose baisiose sąlygose augant.

Širdingas ačiū m i e liesiems Eugenijai ir jos vyrui Eugenijui S t a n e l i a m s (Stanley) už visą jų gerumą. Taip pat didelis dėkui jų tėvam J. ir A. Staneliams už vaišes ir draugiškumą.

A. Stanelienė buvo sunkiai susirgusi širdies priepuoliu, bet dėka geros gydytojų priežiūros, jos sveikata žymiai eina geryn.

Philadelphia, Pa.

Širdingiausia padėka

Mirus Juozui A. Bekampiui, noriu išreikšti širdingiusią padėką visiems draugams ir draugėms, kurie dar jam būnant ligoninėje siuntė užuojautas ir dovanas, lankė ir būnant jam gyvam ir mirus, siuntė gėles, dalyvavo šermenyse ir lydėjo į koplyčią, kur jo kūnas buvo sukremuotas.

Ko jis dar gyvas reikalavo, taip buvo ir padaryta. Ir aš noriu, kad ir man mirus taip pat būtų padaryta.

Širdingai ačiū daktarui Antanui Bimbai už labai gražią kalbą, pasakytą išlydint. Taipgi ačiū draugui A. J. Pranaičiui už taip gražiai pasakytą kalbą koplyčioje.

Taipgi dėkui visiems giminėms, sūnui Orastui G. ir Rainoldui R., m a r čioms Eleanorai ir Barborai, anūkams Bradly ir Barborai. Taipgi ačiū laidotuvių direktoriui Kavaliauskui už gražų ir mandagų patarnavimą.

Visiems ir visoms dėkui, nes atskirai kiekvienam dėkoti neįmanoma.

Elizabieta Bekampienė

Elizabeth, N. J.

Įvyko riaušės ir pas mus. Išdaužė 40 krautuvių langus ant Pirmos gatvės—First St. per 10 blokų. Tris vaistines ir vieną banką apdaužė. Atrodo, kad ten jau nebėra krautuvių, nes visi langai užkalti lentomis.

Šioje gatvėje pirm i a u daug lietuvių gyveno, o dabar negrai apsigyvenę.

Krautuvių savin i n k a i daug nukentėjo, kadangi apdraudos kompanijos langų nuo išdaužymo neapdraudžia.

Nežinia, kur tuo metu buvo policija. Tiek daug langų išdaužyta, o policijos niekur nesimatė, nors būna sargyboje dieną ir naktį. Plėšikų buvo mažai. Penki areštuoti už cig a r ečių graibstymą.

"L". Reporteris

Washington. — Geležinkeliečių streikas kai kur tęsėsi ne vieną, bet dvi dienas. Dabar jis jau visur, sakoma, pasibaigė ir traukiniai kursuoja normaliai.

J. Petronis "Apsakymas"

ČESNAKYNĖS BLŪDAS

(Tąsa)

Karoliukas išėjo į kariuomenę ir pateko kaip tik ten, kur labiausiai troško — į vadinamąją šarvuočių rinktinę. Ten gi, žinia, be motoro — nė iš vietos. Per pusantrų kareiviavimo metų jis išmoko išnarstyti ir vėl sudėti bet kokį motorą, išmoko juos prižiūrėti, remontuoti. Be to, per pusantrų metų jis gerokai susipažino su Kaunu, prisiklausė ir prisižiūrėjo, kaip apsukresni žmonės tvarkosi gyvenime, buvo net susidraugavęs su keliomis kaunietėmis. Kaunas gerokai prakrapštė Karoliukui akis. Taip pat per pusantrų metų Karoliukas labai subrendo, suaugo į pečius, išgražėjo, virto tikru Karoliu.

Kai jis, grįžęs iš kariuomenės, vėl įžengė į savo buvusių šeimininkų trobą, šie vos beatpažino jį.

— Karoliukas! — suplojo rankomis Agota, ir jos akyse švystelėjo kažkokia šviesa, užliedama įprastinį veido pilkumą.

"Ne tokia jau ji biauri,— tarė sau Karolis, — ir ne tokia jau sena".

— Na, tai ką dabar, Karoliuk, veiksim? — paklausė Silivestras Česnakas.

— Jeigu galima, norėčiau grįžti pas jus, šeimininke. Nors tol pabūti, kol plaukai ataugs.

Tais laikais kareiviams iki paskutinės kareiviavimo dienos plikai kirpdavo plaukus. O be plaukų pasirodyti žmonėse vyrai gėdydavosi.

— Gerai, pasilik. Tu gi mums kaip savas.

Karolis atsirado rudenį, kaip tik pačiu kūlės metu. Dieve, kas per griozdas, ta Silivestro birbynė! Ar palyginsi ją su tomis mašinomis, kurias jis matė žemės ūkio parodoje Kaune? Švediškos, angliškos, rusiškos! O motorai... Net žemė linguoja, kai įsisuka jų smagračiai!

Panevėžyje susirado žemės ūkio mašinų prekybos agentūrą, išsiteiravo kokios kuliamosios ir motorai geriausi, kiek maždaug kainuotų, pervertė visus katalogus ir prospektus. Jis išsirinko (nors ir nesiruošė pirkti) rusišką kuliamąją ir anglišką motorą — komplektą už penkis tūkstančius. Su tokiu komplektu važinėtum kuldamas po dvarus ir palivarkus iki viduržiemio, žertum pinigus į kišenę, būtum visų pagerbtas.

Ši mintis Karoliui nebedavė ramiai miegoti. Bet penki tūkstančiai! Iš kur? Dvarininkai nedrįstų tokių pinigų pakloti...

"O aš paklosiu, — nusprendė vieną žiemos naktį Karolis. — Ne aš būsiu, jeigu nepaklosiu! Sudorosiu Agotą, ir paklosiu!"

Jis jau kurį laiką matė, kad šeimininkė, Agota, nors ji, kaip ir seniau, vadina Karoliuku, bet iš tikrųjų jau laiko Karoliu, subrendusiu vyru. Jis pastebėjo, kad Agota dažnai paslapčia žvilgčioja į jį, smalsiomis akimis jį tyrinėja, stebi. Ir kai jis staiga pakeldavo savo tamsias akis, Agotą nušviesdavo kažkoks spindulys, tas pats, kurį jis pastebėjo jos veide tą dieną, kai sugrįžo iš kariuomenės. Ir vėl jam atrodydavo, kad ji ne tokia jau negraži, ne tokia jau sena.

Mintis "sudoroti" Agotą ir pakloti penkis tūkstančius nebėjo Karoliui iš galvos.

Tad vieną dieną, kai troboje nebuvo nei Silivestro, nei s a m d y t o s mergaitės, Karolis paėmė švelniai už alkūnės šeimininkę ir tarė:

— Agota!

Ši išplėtė akis: Karoliukas jos niekados kitaip nevadino, kaip šeimininke.

— Agota,— pakartojo šiek tiek jaudindamasis ir tiesiai į akis žiūrėdamas Karolis, — Agotyte, tu man dieną naktį neini iš galvos (čia jis sakė tiesą), man labai tavęs reikia (čia jis begėdiškai melavo).

Agota plykstelėjo kaip žarija, norėjo drėbti pirmą pasitaikiusį žodį įžūliam bernui, bet neišlaikė jo švelnaus tamsių akių žvilgsnio ir, nepravėrusi burnos, nuleido blakstienas. Kiek patylėjusi, ji nepiktai pasakė:

—Ištvirkai per tuos pusantrų metų, kaip ir visi kareiviai...

Karolis suprato, jog Agota linksta į jo pusę. O toliau? Jam ateitis nekėlė problemų. Paims Agotą, paims pasogą, pirks kuliamąją su motoru, važinės po žmones, uždarbiaus. Kaip gyvens su ja—apie tai Karolis mažiausiai svarstė. Jis netgi visiškai nesvarstė to, kad Agota buvo penkiolika metų už jį vyresnė, kad jai dievas pašykštėjo grožio ir moteriško žavesio. Už vis svarbiausia — "sudoroti ir pakloti".

Nepalyginamai sunkiau buvo apsispręsti Agotai. Karolis, kaip vyriškis, jai patiko — gražus, mitrus, lieknas, juodaakis. Bet Silivestras geruoju neleis jos už savo berno, dargi už tokio, kurio tėvas pro langą iššoko. Tai viena. Antra, jos metai... Ji vyresnė, gerokai vyresnė už Karolį. Juk jis užaugo jos akyse. Kol pusėtina, kad ir patinka jam. O po dešimties metų, po dvidešimt? Jis bus pačiame gerume, o ji — senelė... Ar iš tikrųjų ji jam reikalinga? Ar ji bus jam reikalinga po dešimties, po dvidešimt metų? Tikriausiai, ne... Jis, jaunas, ulios po žmones su savo mašinom, o ji, senelė, sėdės susitraukus užpečkyje ir lauks nesulaukdama jo... Bet, antra vertus, ko sulauksi pas Silivestrą gyvendama? Nyku bus senatvėje vienai, ilgu bus, kaip kad ir dabar kartais ilgu būna širdyje.... Dieve, pasakyk, kaip pasielgti šią lemtingą valandą, dvasia šventoji, apšviesk protą!

Bet ne šventoji dvasia apšvietė Agotą, o iš žinomojo Lepšiškių piršlio Burbelio nugirsti žodžiai: "Merga ne tada teka, kada nori, o tada, kada ims". Ir tikrai. Buvo laikas, kai Agota troško ištekėti —nebėmė. Jeigu dabar Karoliukas ima, vadinas, reikia eiti. Karoliukas, tiesa, kaip stovi. Bet tai nesvarbu. Jo rankos — auksinės, galva dirba kaip mokyčiausio žmogaus. Prie tokios galvos, vylėsi Agota, su savo dalia, su tūkstančiais neturėtų pražūti. Tiesa, Karoliukas per jaunas jai, per gražus. Bet ji bus jam gera, meili, ištikima, švelni kaip šilkas. Ir viskas bus gerai...

Karolis su Agota stropiai slėpė nuo Silivestro savo santykius, savo sumanymus, stengėsi nieku neišsiduoti, bet šis netruko pastebėti, kad tarp jų kažkas "nebe taip". Kas — jis nežinojo, tik matė, kad Agota perdaug dažnai įsispokso į Karolį, vaikštinėja apie jį it katė glaustydamos, dūsauja jo nematydama. Ar tik nesuka galvos senai mergai, tas jų Karoliukas?

O Karolis tą galvą jau buvo apsukęs. Abu su Agota nutarė viską išspręsti labai paprastai: susituokti slapta. Kai jau bus šaukštai popiet, Silivestras nekur dings — turės atsiskaičiuoti seseriai dalią.

(Bus daugiau)

Hartford, Conn.

Praeitos Laisvės choro pamokos tikrai buvo linksmos, nes veik visi nariai dalyvavo. Dideli malonumą turėjom, kai abu Šilkai svetainėn įėjo. Po taip didelių jiems sunkumų, ypatingai Geo. Silks, iš tikrųjų buvo miela juos matyti.

Laisvės choras stropiai mokosi naujų dainų rugpiūčio 13-ai dienai. Mat, važiuosime į spaudos pikniką Worcesteryje.

Busas išeis kaip 12:30 nuo svetainės. Visus kviečiame važiuoti. Praneškite L. Žemaitienei iš anksto, tai bus užtikrinta vieta buse.

-:-:-:-

Hartfordą irgi palietė negrų judėjimas. Vieną vakarą jaunuoliai a p d a u ž ė krautuvių langus savo apylinkėj ir šiaip pašturmavo. Sako, tėvai turi mokėti daugiau rendos už prastus butus ir krautuvės ima daugiau jų apylinkėje už produktus, negu kitur.

Pribuvus miesto valdininkams, pavyko laikinai apraminti. Įsteigė ofisą ant ratų, kuriuo važinės jų apylinkėj ir žmonėms aiškins, kur bus galima pasiskųsti reikale ir kur darbų gali gauti bei mokyklon eiti vasaros metu, kad prasilavinti kokio darbo dirbti. Mat, trūksta amatininkų.

Pažiūrėsime, kaip toliau bus. Dabar aprimo kiek, bet negali pakeisti visų blogumų taip greit, nors geriausiu noru. Iš paviršiaus rodosi, kad visi rūpinasi jų padėtimi, bet paskubomis visus blogumus pašalinti neįmanoma, o jie ilgiau laukti nenori.

V. K.

Apie Dramblį

Drambliai ("sloniai") yra iki 14,000 svarų. Tokio dydžio gyvūnui kasdien reikia iki 350 svarų pašaro ir iki 50 galionų vandens. Per 24 valandas dramblys miega tik kelias valandas. Taip visą kitą laiką jis juda, kruta.

Enciklopedija

Dabar pasaulyje yra apie 50 skirtingų enciklopedijų, didžiausia iš ju "Didžioji Tarybinė Enciklopedija", kuri yra 51 tomo, kiekvienas apie 600 puslapių, labai gražiai pagaminta. Po jos seka Encyclopaedia Britanica" — 28-ių tomų.

WORCESTER, MASS.

Miestas neatpažįstamai pasikeitė

Rugpiūčio 12 d. sukanka 55 metai, kai aš pirmukart pamačiau Usterio miestą. Jis buvo lopšys, kur mano jaunatvė vystėsi šioje garsioje Amerikoje — antrojoje mano tėvynėje.

Stebėjausi tada šio miesto gražumu. Naujutėlė geležinkelio stotis, Union Station — balto marmuro, baroko architektūros stiliaus, su įvairiais pagražinimais ir kornizais; garsioji Main gatvė; lietuviams gerai žinoma Millbury gatvė ir joje žvanginantis gatvekaris žavėjo mane ir ragino galimai greičiau įsijungti į tą naujojo krašto gyvenimą.

Ne per ilgai Usteryje (Worcester) teko gyventi. Pirmasis pasaulinis karas nubloškė mane į karo sūkurį ir dar platesnį pasaulį. Per virš pusę šimto metų daug svajojau, daug dirbau, daug mačiau, tačiau laikas nuo laiko aš ir vėl aplankau tą židinį, kur mano jaunystės svajonių kibirkštėlė pradėjo rusenti.

Šiemet, vengdamas vasaros karščių Floridoje, kur dabar jau pastoviai gyvenu, įsiknisau į Naujosios Anglijos kalnyną, netoli Usterio ir vėl dažnai jį aplankau.

Bet Usteris jau nebe tas, kuo jis buvo prieš 55 metus. Senojo gyvenimo apsiausto siūlės iširo. Jo priemiesčiai išaugo į moderniško gyvenimo gyvenvietes, jo vidurmiestį suraižė ekspresiniai vieškeliai, jo garsiosios gatvės — Main St., Front St., Millbury St. ir kitos— nublanko. Išskiriant Main Strytą, visų kitų gatvių krautuvėlės apšepę. Didžiumos krautuvių langai lentomis užkalinėti. Water Stryto krautuvių langai jau beveik visi užbarikaduoti. Kur-ne-kur pro lentų protarpius matosi krautuvėlėse gyvų vištų plasnojant. (Nežinau, ką pardavėjai su jomis daro. Gal bando jas įpiršti savo retėjantiems kostumeriams kaip šviežieną.)

Water Strytas išeidavo, rodos, į Grafton Squarą, bet dabar jis atsiduria į naujojo, ekspresinio kelio stulpus ir angas. Nebežinau, kur esu. Skvēro ir Grafton St. jau nebėra. Ekspresinis kelias šuoliais šokinėja per visas kitas gatveles, tik jo alkūnėj snūduriuoja buvusi šaunioji marmurinė geležinkelio stotis. Bet ir jos langai jau užbarikaduoti, kornizai aptrupėję ir baltojo marmuro sienos pajuodusios,. Keleiviniai traukikiniai čia jau nebeveikia ir stoties nebereikia.

Prasta miesto išvaizda

Dabartinė Usterio išvaizda: lyg aukštas telegrafo stulpas būtų užvirtęs ant pupų maišo, sutraiškęs ir pupąs išsklaidęs po visą apylinkę.

Interstate (tarpvalstijinis) Nr. 290 vieškelis skrodžia Usterį nuo šiaurės į pietus per pačią miesto širdį. Jo pietinis galas, lyg aklina žarna, sustojo ties sankryža, kur Millbury gatvė kertasi su Cambridge gatve. Jis tur būt eis toliau į pietus, bet jau keletas metų dar nė iš vietos nepasijudina. Juo rieda vientisas automobilių srautas, kuris iš Millbury ir Cambridge gatvių sankryžos užplūsta mažų gatvelių raizginį, kurios landžioja 290-ojo kelio patiltėmis ir raitosi aplink tiltų atsparų kolonas.

Miestas baisiai sužalotas

Šiurpus vaizdas. Miestas sužalotas. Bet priemiesčiai auga ir klesti — maži moderniški namukai, asfaltuotos gatvės, didžiuliai "shopping centrai." Automobilis viską pakeitė, ir šiandien jis būtenybė. Apsaugok, viešpatie, jei atominė bomba sudaužytų automobilių karaliją Detroitą, susprogdintų aliejaus versmes arba sutraukytų elektros vielas... šiurpu net ir pagalvoti, kas atsitiktų...

Tiek apie Usterio miestą. Dabar trumpai šį tą apie Usterio žmones.

Jau 50 metų, kai Usterį palikau. Suprantama, ir pažįstamų, išskyrus gimines, mažai liko. Abelnai usteriečiai atrodo gerai. Mažai jų matosi pėsčių, jei bent parkuose arba vaikštančių po krautuves. Didžiumoj automobiliais važinėja.

Seniau (tai buvo labai seniai, 1912-ais metais) po darbo valandų būdavo Millbury ir Graves gatvės (ten buvo didžiulės vielų verpyklos) užplūsta štarkiais, žydriaakiais jaunais vyrais, suodinais veidais, dėvinčiais mėlynas "overolas" ir nešančiais "dinerkes" (skardines dėžutes, kur jiems gaspadinės įdėdavo pietus). Dabar nei tų "šapų," nei jaunuolių čia jau nebėra.

Apie lietuvių veiklą

Didžiuma štarkių jaunuolių buvo lietuviai. Jie sukūrė šeimas ir susilaukė žilo plauko ir būrio anūkų. Kur jie dabar? Ogi gyvena savo nameliuose, kurie dar neišsiskyrė iš gyvųjų tarpo. Gyvena kiekvienas pagal savo išgales. Vien duona negyvensi. Reikia dalyvauti ir socialiniame gyvenime— ypač progresyvioje veikloje.

Progresyviai čia turi dvi įstaigas: Endicott gatvėj svetainę ir prie ežero Olympia parką. Liepos 23, sekmadienio popietę, užsukau ir aš ten pažiūrėti. Jų ten buvo nemažas būrelis. Pietavo, šnekučiavo — dalijosi mintimis. Toks jau progresyvių būdas.

Ten sutikau drg. Luką ir jo vaišingą žmoną; ten sutikau dabar gyvenantį St. Petersburge, Fla., Repečką ir jo žmoną; ten buvo ir visa Žilinskų šeima (Žilinskienė, kaip ir visada, virtuvėje).

Draugiškai pasikalbėjome apie bėgančinus pasaulinius reikalus, — ir jei pasaulio valdžių vadovai būtų tai girdėję, ypač karų propaguotojai, jiems ausys būtų kaitusios.

Visi usteriečiai darbštūs socialinėje veikloje, tačiau pora šeimų patraukė mano dėmesį. Draugė Sukackienė turi parsivežusi iš Tarybų Lietuvos tiek meniškų dalykų, kad jais būtų galima užpildyti didoką muziejų. Ji turi spalvotai nufotografavus daugybę meno kūrinių. Net ir Vilniaus leidinyje "Gimtasis kraštas" buvo daug jos paveikslų įtalpinta,—tik gaila, kad nespalvoti. Jonas Dirvelis ir jo žmona irgi nepavaduojami meno srityje. Jis gabus chorvedys. Lietuvių socialinė veikla be dainos būtų niekas. Bet nuostabiausia šeima, tai Žilinskienės (buvusios Janulienės). Jos sūnus Ričardas—dabartinis LDS prezidentas; jos dukra Helena — dainininkė ir pianistė; jos marti Irena žavi publiką dainuodama savo maloniai skambiu balseliu; jos žentas dalyvauja visoje Lietuviu socialinėje veikloje. Didžiuma lietuvių tėvų verkšlena, kad jų vaikai nedalyvauja su lietuviais. Draugė Žilinskienė turi tam receptą. Pasiklauskite ją, kaip ji įstengė ne tik savo vaikus, bet ir marčią, ir žentą įjungti į lietuvių progresyvią veiklą.

Gana. Jau per daug prirašiau apie Usterį. Noriu dar tik vieną priminti, kad sekmadienį, rugpiūčio 13-ą, visi keliai ves į OIympia parką. Ten bus didžiulis "Laisvės" piknikas.

Bevardis

"LAISVĖS" PIKNIKAS

Worcester, Mass.

Išanksto rengkitės jame dalyvauti ir linksmai laiką praleisti.

Įvyks Sekmadienį, Rugpiūčio 13-tą d.

Sunday, August 13th

OLYMPIA PARK, SHREWSBURY, MASS.

Labai gražus parkas ir patogus piknikams, ant kranto gražaus ežero. Yra įruošta puiki maudynė.

Įspūdingą programą atliks:

Hartfordo Laisvės Choras

Vadovybėje Wilma Hollis, dainuos gražias dainas

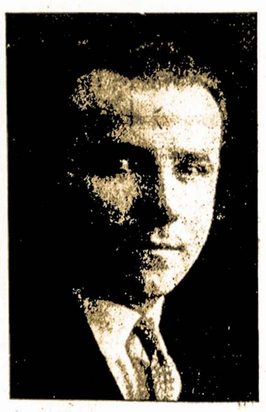

Jonas Sabaliauskas ←

Ona Dirvelienė →

dainuos solus

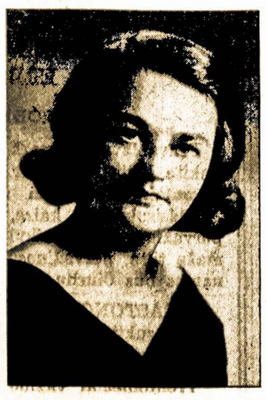

Irene Janulis ←

Helen Smith →

irgi dainuos duetus

Geri valgiai ir įvairūs gėrimai, o labiausia malonūs pasimatymai. Nuoširdžiai kviečiame visus atsilankyti. Pradžia 1-mą valandą dieną

Liaudies šokių rengėjams

Kvalifikuotus choreografus saviveikliniams šokių kolektyvams šiais metais pradeda ruošti Pedagoginis institutas.

Į choreografinį skyrių gali įstoti baigusieji kultūros-švietimo technikumų ir choreografines mokyklas, taip pat vidurinį mokslą baigę vaikinai ir merginos, dalyvavę šokių rateliuose ir besidomį šia specialybe. Mokslas truks ketverius metus. Stojamieji egzaminai prasidės rugpiūčio 7. Tikrinama muzikalumas, ritmika. Be bendrų teorinių disciplinų, stojantieji laiko klasikinio ir lietuvių liaudies šokio egzaminus. Baigusieji institutą gauna kultūros-švietimo darbuotojo choregrafo-baletmeisterio specialybės diplomus. Jie bus skiriami vadovauti geriausiems respublikos šokių kolektyvams. Šiais metais į šią specialybę priimami 25 žmonės.

Gamta ir žmogus

Vilniaus Vingio parko estrados pavirto į jaukų gamtos kampelį: čia atidaryta paroda "Gamta ir žmogus."

Pirmieji lankytojai atliko tarsi savotišką ekskursiją po įvairius spalvingus Lietuvos kampelius. Jie pabuvojo grybų turtinguose Varėnos miškuose, aplankė aukščiausią Lietuvos medį--45 metrų Punios eglę, žuvinto ežerą — vieną didžiausių gulbių koloniją Europoje, Kauno botanikos sodą.

Surengtoje spaudos konferencijoje žurnalistai sužinojo, kad Lietuvoje dabar yra 92 gamtos draustiniai. Jie skirti nuostabiam Lietuvos landšaftui, istorinėms vietoms, retai augmenijai ir gyvūnijai išsaugoti.

Apie žmogaus rūpinimąsi gamta, jos turtais ir pasakoja šios parodos eksponatai.

Instabulas, Turkija.—Atlėkęs į Turkiją popiežius Povilas VI, susitiko su patriarchu Atenagoru. Po to abudu kartu meldėsi. Atrodo, kad Turkijos stačiatikių bažnyčia pasiduos Romos katalikų bažnyčiai ir jon įstos.

BERLIN, CONN.

Antanas Remeitis

Mirė Liepos 28, 1947

Prisimename šią 20-ją sukaktį su liūdesiu širdyse.

Karoliną Remeitis, žmona
sūnus **Pranas** ir duktė
Olga Wagner

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Mirė Liepos 30, 1963

Juozas A. Egeris

Jau keturi metai kai mirė mano mylimas vyras, vaikų tėvas. Su meile ir liūdėsiu prisimename jį. Ilgai ilgai jis pasiliks mūsų mintyse. Pasiilgstam jo.

Constance, žmona
Joan Elizabeth, dukra
Joseph Charles, sūnus
Hudson, N. H.

Help Wanted Female

WOMAN

To manage dry cleaning store. Must be experienced at least three years. PO 9-9368.
1620 No. 21st St. (52-57)

HOUSEKEEPER. Live in. Farm. Paoli area. Own room and bath. Good pay. One day off a week. Two adults. Other help kept.
NI 4-3551. (56-59)

LOOPERS, BONDERS, etc. Experienced on full fashioned sweaters. Day or night shift. KRAMER KNITTERS, 23 Academy St., Williamstown, N. J. 609-629-7435. (56-59)

COOK

Experienced in pantry. Baking and sauces. Call or come to
FLYING W. RANCH
Fostertown Rd., Medford, N. J.
609-267-5801. (56-59)

TELEPHONE Solicitors. Meat Co. needs several expd solicitors to work in air-conditioned offices. Phila. or New Jersey. Sal. $1.50 per hour plus comm. Call after 10:30 AM. Miss Karlan. JE 3-6051. (56-57)

HOUSEKEEPER-COOK. Summer Atlantic City. Own room and bath. 5½ day week. Call 9-10 A. M., 5-7 P.M., 1-609-823-4278. (57-59)

WOMEN (2) for institutional work. Prefer to live in. Please call for appointment. Mrs. A. Oster. The North American Baptist Home.
Call PI 5-3517. (57-58)

HELP WANTED MALE

BUILDING SUPERINTENDENT. Interesting permanent position. Exp. all maint. Full charge of office bldgs. in Trenton area. Salary $7000 per annum. Call or write Looman Associates, 212—MU 5-7154. LOOMAN ASSOCIATES, 420 Third Ave., New York City, N. Y. (51-58)

WROUGHT IRON MAN
Must have experience in making rails.
Good pay.
GL 7-2860.
Philadelphia, Pa. (55-58)

COOKS, BAKERS, general kitchen help. Exp. Excellent oppty to grow with national Concern. Feeding an area College. Exp. in quantity production. Positions open 2nd cooks, helpers, bakers & helpers and gen. kitchen expd. Exc. working conditions and Company benefits. We are willing to train. TR 6-2533 for interview. CANTEEN CORP. PMC COLLEGES, Chester, Pa. An equal opportunity employer. (56-61)

INSURANCE-multiple peril underwriter, 2 yrs. experience, center city location, salary open. Contact W. F. Nicolls. C & A Group, 2 Penn Center, Phila. LO 8-3900. (56-59)

COOK & COOK'S HELPER
Some experience. 5 days, 40 hours. Call PO 9-2100. Mrs. Mary Houck. St. Lukes Children Hospital. (56-59)

CHEF, also short-order cook. Apply in person. The Rainbow Diner, 10th & Green Sts., Marcus Hook, Pa. (directly across from Sun Oil refinery). (57-60)

BRICKLAYERS Wanted. Immediate stg. Job location, Krewstown Rd & Bloomfield Sts., Philadelphia.
For information call 639-6655. (57-59)

SEARS ROEBUCK & CO.
Chester, Pa.
IMMEDIATE OPENINGS, FULL TIME AND PART TIME POSITIONS
Credit Trainee
Furniture Salesman
Interior Decorator
Hardware Salesman
Salesman for Boys' Wear
Commission Salesman
Men's Wear
Appliance Salesmen
Tire & Battery Men
APPLY PERSONNEL DEPT.
Daily 10 to 12 & 2 to 4 (57-59)

MEN.
GOODYEAR
Tire & Rubber Co.
RETREAD PLANT
Hiring Men. Looking to the future starting positions as: SUPERVISORS, INSPECTORS, BUFFERS, MOLD MEN.
We will train you. Develop for rapid advancement & promotions. Goodyear insurance program offers pension & retirement, group insurance, life, accident, sick benefits, hospitalization & surgical benefits. Good starting salary. Call collect, 215-425-0498, or write, 2743 E. Allegheny Ave., Phila., Pa., 19134. An Equal Opportunity Employer. (57-59)

MALE & FEMALE

REAL ESTATE Sales (3), full time. Female or male. Must have proven R. E. sales record, licensed, car. We have listings, more coming. Earn $8-$12,000, it's up to you! Have your eyes opened to a promising pay guide line scheduled & standard operating procedures. I want "Pros" who pace themselves, fit into an organization, become part of it. We are building a new sales force. F.R. SHAFFER, realtor, MAdison 6-9400. (56-58)

Detroit, Mich. — Po to, kai federalinės kariuomenės daliniai įėjo į negrų gheta, jie pasakė miesto policijai: pasitraukite, o mes patys padarysime čia tvarką.

Athenai, Graikija. — Čia mirė graikų stačiatikių bažnyčios patriarchas Christoporas II-asis, sulaukęs 91 metų amžiaus.

Worcester, Mass.

Iš Floridos vyksiu į "Laisvės" pikniką

Šiemet jau maniau nevažiuoti iš Floridos į Worcesterį, nes 14 šimtų mylių biskį per daug. Bet kai pamačiau "Laisvėje," kad rugpiūčio 13 d. bus piknikas Olympia parke "Laisvės" naudai, tai nutariau ir aš ten būti. Juk Worcesteris—tai mano antroji tėvynė. Ten išgyvenau 45 metus. Už tai Worcesterio niekaip negaliu pamiršti. Ten vedžiausi, ten mano žmona mirė, ten turiu lotą kapinėse ir gražų antkapį su mano pavarde. Ir, žinoma, man numirus mane atveš į Worcesterį, jeigu pats gyvas dar nesugrįšiu. Visko gali būti.

Šiuo metu esu įsikūręs Gulfport, Floridoje. Pasipirkau gražia stuba gražioje vietoje. Jau galėčiau čia baigti gyvenimą ramiai. Bet kad taip nėra. Pripratęs visą gyvenima gyventi su lietuviais, darbuotis draugijose, chore, dirbti "Laisvės" naudai, pažangiam judėjimui. O čia to viso nėra. Neturime nei savo svetainės, nei savo parko, tai tik per stubas einame ir pinaklį mušame.

Tiesa, St. Petersburge šeštadieniais susirinkę į laiškanešių svetainę pietus pavalgome, ir per visa savaitę valkiokis, kaip benamis. O toms moterims kiek darbo viska namie pagaminti: išvirti, iškepti, atvežti i svetaine ir visus susirinkusius pavalgydinti. O vyrai laisvai sau vaikščioja, išskyrus Greblika ir Blaški, kurie daug darbo ideda ninigu sukelia geram tikslui. Moterys tikrai pasišventusiai dirba.

Tad ir norisi dar kartą susitikti su worcesteriečiais gražiame Olympia parke rugpiūčio 13 d.

Juozas J. Bakšys

Žemė vis tebedreba Turkijoje

Adapazari, Turkija. — Jau antrą dieną (liepos 23 d.) čia buvo pasireiškes didelis žemės drebėjimas. Pirmu drebėjimu, liepos 21 d., buvo sunaikinta daug turto ir užmušė daug žmonių, o tūkstančius sužeidė.

Antrasis drebėjimas buvo platesnis už pirmąjį: jis buvo jaučiamas net ir Istanbulyje (buv. Konstantinopolyje).

Apie 456 miestelius ir kaimus pirmasis žemės drebėjimas baisiai sukrėtė; vyksta pagalbos darbai — žmonės ieško griuvėsiuose žuvusiųjų lavonų.

Gary, Ind. — Čia buvo sustreikavę spaustuvininkai.

Mieste pasidairius

Puertorikiečiai irgi priešinasi

Rytinis Harlemas, kuriame daugiausia gyvena puertorikiečiai, verda-kunkuliuoja jau kelinta diena. Keletas išsiveržimų ištiko. Tikimasi jų ir daugiau.

Šis puertorikiečių getas dabar policijos pilnas. Apie 300 policistų gatvėse dieną ir naktį. Visas rajonas kaip karo stovyje.

Pirmas puertorikiečių įsiveržimas ištiko, kai policistas mirtinai peršovė Renaldo Rodriguez, 25 metų jaunuolį, sakoma, susipešusį su kitu jaunuoliu. Kai policija juos skyrė, Rodriguez pasipriešinęs, ir vietoje buvo užmuštas.

Rytų Harlemo nuomininku taryba ir Jaunuolių mobilizacijos centras skelbia, kad tai buvo policijos žiaurumo auka, todėl puertorikiečiai jaunuoliai baisiai pasipiktino, masiškai išstojo. Daug langų išdaužyta ir kitos nemažai žalos padaryta. Puertorikiečių organizacijos nurodo, kad policija elgiasi, kaip hitleriniai gestapininkai.

Majoras Lindsay buvo i ta vieta atvykes. Jis žadėjo nuodugniai ištirti ir padėti taisyti. Turėjo su to rajono vadovais pasitarimus.

Rytinis Harlemas labai panašus negrų apgyventam Harlemui, kur skurdo daugiausia ir niekas nebando tą skurdą naikinti.

-:-

Policija padeda rasistams

Brooklyne, tarp Flatbush ir Nostrand gatvių, kur daugiausia negrai apsigyvenę, baltieji rasistai užpuolė prieškarinių lyapelių dalytojus ir apmušė. Alan Snitow buvo nuvežtas ligoninėn.

Sakoma, policija buvo visai arti mušeikų ir galėjo lengvai juos suvaldyti, bet nesikišo. Tik po to, kai mušeikos pasišalino, ir policija atsirado.

-:-

Nesutiko darban grįžti

Social Service Employees unija nubalsavo, kad jos nariai negrįš į darbą, kol miesto viršininkai nesutiks su unija tartis.

Miesto darbo santykių direktorius H. L. Haber, tačiau, laikosi seno nusistatymo: Kol Welfare darbininkai negrįš darban, jokių derybu negali būti.

Welfare darbininkų streikas tesiasi jau antras mėnuo ir galo jam nesimato.

-:-

Cigarečių šmugelis

Tarpvalstijinis cigarečių šmugelis išaugo į multimilijoninį. Vežimais į New Yorką atveža netaksuotų cigarečių. Dėl to miestui pasidaro į metus apie 45 milijonai dolerių nuostolių.

Tuo klausimu susirūpino šio miesto administracija, N. Y. gubernatorius Rockefelleris, senatoriai Kennedy ir Javits, taipgi legislatūros vadovai. Ką reikia daryti, kad tą šmugelį sulaikyti?

Nusitarta šaukti rugsėjo 12 d. konferenciją Manhattane. Konferencijoje pasižadėjo dalyvauti šios plačios apylinkės penkiolikos valstijų gubernatoriai.

Kiek numatoma, cigarečių šmugelis gali pasiekti ir Kongresą.

-:-

Nebe pirma eksplozija

Maspethe ištikusi gazo eksplozija jau nebe pirma panaši eksplozija ir ne paskutinė. Kas atsitiko liepos 19 d. Maspethe, gali ir kitur atsitikti.

Eksplozija suardė namą ir tris žmones sužeidė.

Public Service komisija už tai kaltina Brooklyn Union Gas kompaniją. Pasirodo, kad tarp gazo kompanijos ir josios departamentų nėra geros kooperacijos.

-:-

Vaistininkai ir Medicaid

Šiomis dienomis daugelis New York vaistininkų atlaikė susirinkimą, kuriame nusitarė daugiau nebekooperuoti su N. Y. Medicaid ir tokiems ligoniams, kurie naudojasi Medicaid, daugiau receptų nepildyti.

Tai pirmas rimtas pasipriešinimas. Tie vaistininkai nenori padėti biednuomenei, kuri naudojasi Medicaid parama, gaunant nemokamai vaistus. Tai savotiškas vaistininkų streikas.

Dar nežinia, kaip šis "streikas" baigsis. Vaistininkai teigia, kad Medicaid verčia juos į "ekonominę saužudystę."

-:-

Koncertai parkuose.

Beveik visuose didžiuosiuose parkuose vasaros metu esti koncertai. Gražiausi koncertai esti Centriniame parke.

Daugeliui lietuvių prieinamas Forest parkas, kuriame vasaros metu kas sekmadienį ruošiami koncertai. Pradžia 3 val. popiet. Labai patogus laikas.

J. G.

Šimtas milijonų dolerių Egiptui

Kairas. — Egipto spauda rašo, kad Rytų Vokietija sutinkanti paskolinti Egiptui šimta milijonų dolerių. $70.000.000 bus ilgametė paskola, o $30.000,000 — trumpesniam laikui.

Tuos pinigus vokiečiai skolina tam, kad Egiptas galėtų greičiau pastatyti savo galingesnę pramonę.

(Kitos žinios skelbia, kad arabu valstybės galvoja pripažinti Rytu Vokietiją, kuri visuomet stovėjo ir tebestovi jų pusėje.)

Izraelis. — Užsienio reikalu ministras Abba Eban sakė, kad reikia tikėtis naujų mūšiu su Egiptu; mūšiai gali kilti pagal Suezo kanalą.

Aido choro žinios

Pirmiausia noriu pranešti visiems Aido choro rėmėjams ir prieteliams, kad sekmadienį, rugpiūčio 6 d., rengiami pietūs aidiečių Julės ir Jono Lazauskų sode. Kaina vienam asmeniui tik $4. Pradžia 1 valandą. Prašome registruotis pas aidietę Liliją Kavaliauskaitę, pašaukiant telefonu: MI 1-6887.

-:- -:- -:-

Piknike pas draugus Ramanauskus teko susitikti su filadelfiečiu J. Stasiukaičiu, kuris paaukojo Aido chorui penkinę. Drg. Stasiukaitis visuomet prisimena mūsų chora ir dažnai jam paaukoja. Dėkui.

J. Grybas, nuvažiavęs į Eastona su filmais, turėjo progą dalyvauti L. Tilviko gimtadienio paminėjime, nuo kurio jis parvežė $10. auką Aido chorui. Širdingai dėkojame.

Nellie Ventienė įteikė $3 nuo malonios draugės Mary Adams. Labai ačiū.

V. Nevinskienė ir Ventienė viešėjo gražioje Shelter Island saloje pas drauge I. Jakimavičiene, nuo kurios parvežė garbės nario duoklę—$5. Dėkui.

-:- -:- -:-

Jau atspausdinti bilietai Aido choro rengiamo banketo, kuris įvyks rugsėjo 23, kuomet bus pagerbti mūsu mylimi aidiečiai Nellie ir Povilas Ventai. Visi aidiečiai prašomi kreiptis pas Liliją Kavaliauskaitę, kuri tvarko minėtus bilietus. Pravartu jau pardavinėti bilietus per įvykstančias turistu išleistuves, kurios įvyksta jau šį šeštadienį "Laisvės" salėje.

-:- -:- -:-

Jau ilgas laikas, kai aidietės vis svajoio įsigyti uniformas ir dabar jų svajonė išsipildė. Aidietės pasirodys pirmu kartu "Laisvės" koncerte su naujomis uniformomis.

Medžiaga išrinko ir nupirko komisija: mokytoja M. Stensler, I. Bimbienė, W. Keršulis ir V. Bekeris. Tikimasi namatyti vieną pavyzdi aidiečiu piknike pas draugus Lazauskus.

H. F.

"Auksinio Orfėjaus" medalis

Prancūzijos Plokštelių akademija paskyrė Lenkijos muzikos įrašams pirmąja vieta (iš 15-os šių metų diplomų) bei "Auksinio Orfėjaus" medali, už "Polskie Nagrania" firmos įrašytas Kžystofo Penderackio "Kančias pagal Luka." Įdomu, kad minimo įrašo autorius ir "Auksinio Orfėjaus" laureatas yra lietuvis Antanas Karužas, Varšuvos Aukštosios muzikos mokyklos docentas, muzikos režisūros skyriaus fonografijos sekcijos vedėjas.

A. Karužas prieš karą mokėsi Vilniaus Vytauto Didžiojo lietuvių gimnazijoje. 1940 metais kaip pianistas baigė Vilniaus konservatoriją, koncertuodavo, o po karo apsigyveno Poznanėje, dar vėliau—Varšuvoje.

Nuskendo italu laivas

Halifax. — 11.267 tonų italu prekybinis laivas, susidaužęs su Liberijos laivu, nuskendo tarp Labradoro ir Newfoundlando.

Piknikas parėmė "Laisvę"

"Laisvės" direktoriai dėkoja tiems, kurie dalyvavote liepos 16 d. greatneckiečių draugų piknike "Laisvės" naudai, dėl lietaus atsibuvusiame "Laisvės" salėje.

Šio parengimo pasekmės visai geros: svečių "Laisvės" rėmėjų prisirinko apypilnė "L" salė, pietus turėjome gerus, žinoma, įskaitant ir įvairius gėrimus; dalyvavusieji, manau, nenusiskriaudė, o Laisvei" irgi liks kiek pelno.

Dar su pinigiška parama "Laisvei" prisidėjo šie draugai: P. Bečis su $26, P. Vyšniauskas—$10, Kupčinskas $5, A. Mikalaus padovanojo dėžę saldainių.

Prie surengimo pietų, maistą supirko Valentina Nevinskienė, L. Kavaliauskaitė, Nellie Ventienė, V. Venckūnas ir, žinoma, vyriausia gapsadinė Kaziūnė Čeikauskienė.

Prie bilietų pardavimo, su geru mandagumu, dirbo Diana Nevinskaitė.

Kitus darbus atliko P. Venta, Alex Nevins ir J. Lazauskas.

Parengimo tvarkdariu buvo "Laisvės" direktorių prezidentas Povilas Venta.

Ačiū visiems dalyviams.

J.

Įamžins V. Vitkausko atminimą

Vilnius. — Partija ir vyriausybė nutarė įamžinti generolo leitenanto Vinco Vitkausko atminimą.

Nutarta pastatyti V. Vitkauskui paminklinį antkapį. Nutarta pasiūlyti Kauno miesto tarybai, kad ji vieną naują gatvę pavadintų V. Vitkausko vardu. Nutarta išleisti V. Vitkausko raštų vieną tomą.

Generolas V. Vitkauskas didžiai nusipelnė lietuvių tautai.

Karachi, Pakistanas. — Šiame mieste per tris dienas taip lijo, kad trys asmenys vandenvje prigėrė, daug buvo sužeistų, o keletas tūkstančių žmonių pasiliko be pastogės: liūtys sunaikino jų namelius.

Jau laikas visur rūpintis žieminiais parengimais. Iš rudens parengimai visada būna sekmingesni.

DABINSIU KAPELĮ

(Mirus mano žmonai Magdalenai)

Šiandieną sodinsiu rūtelę
Ant kapo Magdelės brangios.
Ir noriu, kad augtų gėlelė
Ir nuolat žydėtų dėl jos.

Kapelį dažnai jos lankysiu
Ir dėsiu ant jo vainikus;
Paminklą irgi pastatysiu
Atmindams jos darbus kilnius.

Nes ji, mat, vis veikė, kovojo
Už laisvę ir lygias teises,
Už taiką stot ir nebijojo,
Ir šaukė kovon ir mases.

Taigi, toks šviesus idealas
Gyveniman reikia vykdyt,
Nes reik pažabot kapitalas,
Kad gerbūvį liaudžiai įgyt.

Ilsėkis, Magdele mūs miela,
Amerikos žemėj ramiai!
O mes gi su protu ir siela
Vis tęsime kovą drąsiai.

Jonas Juška

1967 liepos 24 d.
Richmond Hill, N. Y.

Išleistuvės Lietuvon jau šį šeštadienį

Jau visai arti laikas, kada trečioji grupė turistų išvažiuos Lietuvon. Liepos 29-tą Literatūros Draugijos pirmoji kuopa rengia išleistuvių vakarienę. Visus išvažiuojančius Lietuvon kviečia pas mus vakarieniauti. Kitų miestų važiuojančius, kam patogu, taipgi prašome dalyvauti.

Brooklyniečius ir iš apylinkės išvažiuojančių draugus, taip pat LLD narius ir bičiulius prašome skaitlingai susirinkti į pokylį. Bendrai visi pasivaišinsime karštu maistu ir kitais priedais.

Pokylis bus "Laisvės" salėje, Liberty Ave. ir 102nd St., Ozone Parke (**Lefferts** traukinio **Oxford** stotis).

Pradžia 5 val. po pietų.

Vakarienė $2.50.

Lauksime visų iš arti ir iš toli dalyvauti išleistuvių sueigoje. **Rengėjai**

Pranešimas

OZONE PARK, N. Y.

"Laisvės" direktorių susirinkimas įvyks šį pirmadienį, liepos 31 d. Sekr.

Washington. — JAV Kongreso nariai — respublikonai ir demokratai — nori įkurti specialią komisiją, kuri ištirtų riaušių priežastis negrų ghetuose.

Apie Veidrodį

Jau prieš 400 metų pirm dabartinės gadynės graikai gaminosi veidrodžius. Paskui juos gaminosi venetiečiai, bet tobulesnius pradėjo gaminti tik prieš 600 metų.

Parengimų kalendorius

Rugpiūčio 6 d., 1 val.

Aido choro "iškilmė" įvyks pas Joną ir Julę Lazauskus—jų darže, South Ozone Parke.

Atsitikime lietaus, bus perkelta į "Laisvės" salę. Del rezervacijos, skambinkite Lilijai, MI 1-6887.

Rugsėjo 9 d.

Niujorko Lietuvių Moterų klubas ruošia rodymą paveikslų iš Montrealio Expo-67 ir iš Lietuvos. Šeštadienį, 7 val. vakare, White Horse Tavern, 86-16 Jamaica Ave., Woodhaven, L. I.

Rugpiūčio 13 d., 12 val.

Pattenburg, N. J., pietūs pas Čiurlius. (Sekite skelbimus.)

Rugpiūčio 20 d., LLD 185 kp. pietūs, Forest Parke.

Rugsėjo 23 d.

Aido choro banketas Laisvės salėje, Ozone Parke.

Spalio 22 d., LLD 2 Apsk. konferencija, Harrison, N. Jersey.

Spalio 29 d., LDS 3 Aps. konferencija.

Lapkričio 19 d.

LDS 13 kp. parengimas Laisvės salėje, Ozone Parke, N. Y. Pradžia 2 val. popiet.

Ką planuojate rengti šį rudenį? Laisvės spaustuvė pigiai ir gražiai padarys spaudos darbus jūsų parengimams.

Anglų-Lietuvių Kalbų

ŽODYNAS

Išleistas 1961 metais Lietuvoje

Angliški žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių — Kaina $3.50

Gaunamas "Laisvės" knygyne

Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokestį. Pinigų perlaidas (money orderius) ar čekius rašykite:

"LAISVĖ"

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

Pietūs Pas Čiurlius

JŲ GRAŽIAME SODE, PATTENBURG, N. J.

Sekmadienį, Rugpiūčio 13 d.

Pietūs bus duodami 12 valandą

Pietų kaina $4 asmeniui

JEI IR LYTŲ, PIETŪS ĮVYKS, NES YRA ERDVI PASTOGĖ

KELRODIS IŠ NEW YORKO

Pravažiavus Newarko Air Portą laikykitės dešinėj, imkite kelią No. 22 ir važiuokite apie 50 mailių iki **Mountain View Inn restorano,** nuo čia tėmykite mažą užsisukimą į kairę, užvažiuosite ant naujo tilto, pervažiavę tiltą laikykitės dešinėj ir privažiuosite kitą mažą tiltą, pervažiuosite to tiltuko apačia — ir penktas namas bus Čiurlių.

Iš EASTONO imkite kelią 78-tą; privažiavę Pattenburgą sukite dešinėn, ir 78-tu keliu pasieksite Čiurlius (Churlis).

Trentoniečiai važiuokite keliu 69 iki privažiuosite kelią 22, privažiavę Pattenburgą sukite kairėn. Pervažiavę naują tiltą laikykitės dešinėj ir važiuokite iki Čiurlių ūkio.

NEPAPRASTAI PIGIOS KAINOS

KELIONEI

Į LIETUVĄ

ir kitas SOVIETŲ SĄJUNGOS dalis

KAINA TIK —

$518.00 Į VILNIŲ IR ATGAL

$16.00 asmeniui už dieną — privatus kambarys su vonia (2 asmenys kambaryje)

RAŠYKITE arba SKAMBINKITE

Mes parūpiname kelionei bilietus asmenims, kurie atvyksta iš Lietuvos čia aplankyti savo giminės.

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 West 45 Street, New York, N. Y. 10036

Telefonas: CI 5-7711